

2009 METŲ NORMINIŲ TEISĖS AKTŲ STEBĖSENOS ATASKAITA

1. Norminių teisės aktų stebėsenos teisinis pagrindas

Lietuvos Respublikos Seimui 2006 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. X-933 „Dėl Lietuvos Respublikos teisėkūros tobulinimo metmenų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ patvirtinus Teisėkūros tobulinimo metmenis (toliau – Teisėkūros tobulinimo metmenys), Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2009 m. gegužės 13 d. priėmus nutarimą Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“ bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros taisyklių patvirtinimo“ patvirtinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros taisykles, buvo sukurtas teisinis pagrindas vykdyti teisės norminių aktų stebėseną.

Norminių teisės aktų stebėseną – tai galiojančio teisinio reguliavimo įvertinimas analizuojant, ar pasiekti teisės akte įtvirtinti ir jį priimant kelti teisinio reguliavimo tikslai, ar įgyvendinant teisės aktą neatsirado nenumatytų neigiamų pasekmių arba kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolesniam teisės akto galiojimui ar taikymui (Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros taisyklių 66 punktas).

2. 2009 metų teisės aktų stebėsenos rezultatų apžvalga

2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 924 (toliau – nutarimas Nr. 924) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 21 d. nutarimu Nr. 1353 (toliau – nutarimas Nr. 1353) buvo patvirtinti norminių teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašai. Minėtais nutarimais buvo pavesta **vienuolikai ministerijų** atlikti **dvidešimt keturių norminių teisės aktų** stebėseną. Teisingumo ministerijoje **gauta devyniolika norminių teisės aktų stebėsenos pažymų** (toliau – pažyma). **Keturių teisės norminių aktų** (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. 722 „Dėl Filmų indeksavimo komisijos nuostatų, šios komisijos narių teikiamų paslaugų apmokėjimo tvarkos aprašo ir Filmų indeksavimo pagal žiūrovų amžiaus cenzą tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 55-2462; 2004, Nr. 21-633), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 15 d. nutarimo Nr. 910 „Dėl Filmų registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 71-3224), Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 96-1873; 2005, Nr. 71-2556) ir Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo (Žin., 2002, Nr. 112-4969)) **stebėseną tebėra vykdoma**, o Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213) stebėseną, atsižvelgus į Susisiekimo ministerijos pateiktus paaiškinimus, **siūlytina pratęsti** iki 2010 m. balandžio 1 d.

2.2. 2009 metų norminių teisės aktų stebėsenos rezultatai (pagal stebėsenos pažymas) pateikiami šios ataskaitos priede.

2.3. Išanalizavus norminių teisės aktų stebėseną atlikusių institucijų pateiktas stebėsenos pažymas galima nurodyti šiuos esminius atliktos **stebėsenos rezultatus**:

- atlikus nutarimu Nr. 924 bei nutarimu Nr. 1353 patvirtintų norminių teisės aktų stebėseną paaiškėjo, kad šiuo metu šešių (Lietuvos Respublikos gyventojų santaupų atkūrimo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 58-1330), Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 35 straipsnio pakeitimo įstatymo (Žin., 2009, Nr. 91-3926), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 221 „Dėl veiklos, susijusios su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), licencijavimo, vietos registravimo, importo ir eksporto leidimų išdavimo ir šios veiklos kontrolės vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 29-985; 2009, Nr. 22-849), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102), Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2009 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. 577 „Dėl Inovacijų versle 2009–2013 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 73-2971) ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 2, 5, 12, 18 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Įstatymo papildymo 18-1 straipsniu įstatymo (Žin., 2008, Nr. 65-2457)) iš aštuoniolikos teisės norminių aktų stebėseną atlikusios institucijos keisti nesūlo, nes neigiamų pasekmių priėmus teisės aktus nenustatyta;

- Ūkio ministerija, atlikusi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1447 „Dėl Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 7-239) stebėseną, atkreipė dėmesį, kad vykdant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo stebėseną gaunama daug suinteresuotų asmenų ir institucijų siūlymų keisti ar pildyti minėtą teisės aktą. Siūlymai svarstomi Verslo aplinkos gerinimo komisijos (Saulėtekio komisijos) Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupėje. Investicijų reglamentavimo sritis taip pat yra tęstinio pobūdžio – būtina atsižvelgti į besikeičiančią verslo aplinką, turi būti siekiama paspartinti investicinį procesą bei pagerinti investicinę aplinką. Atsižvelgiant į tai, Ūkio ministerijos iniciatyva, minėtų teisės norminių aktų stebėsenos procesas bus tęsiamas ir pasibaigus Vyriausybės nutarimu Nr. 1353 nustatytam stebėsenos atlikimo terminui;

- Krašto apsaugos ministerija siūlytų patikslinti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 17, 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymu (Žin., 2009, Nr. 71-2891) nustatytą teisinį reguliavimą atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme (Žin., 1994, Nr. 102-2049; 2004, Nr. 4-24) nėra numatyta galimybė nereikalingą arba netinkamą (negalimą) naudoti valstybės turtą ne tik perduoti neatlygintinai, bet ir parduoti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus;

- atlikus Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo (Žin., 1996, Nr. 106-2427) stebėseną pasitvirtino būtinybė nustatyti naujus su karo prievole susijusius tikslus bei atlikti esminius Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo pakeitimus. Krašto apsaugos ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1244 (Žin., 2009, Nr. 121-5212), 22.2 punktu (numatomo teisinio reguliavimo koncepcija turi būti rengiama, kai numatoma rengti norminio teisės akto naują redakciją, iš esmės keičiančią esamą teisinį reguliavimą), šiuo metu rengia ir 2010 m. pirmąjį ketvirtį teiks derinti suinteresuotoms institucijoms patikslintą Naujos redakcijos Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo koncepcijos projektą;

- atlikus Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 144-5464) stebėseną nustatyta, kad įgyvendinant minėtą įstatymą kyla problemos dėl vaikų, kurių tėvai (motinos), neteikiantys išlaikymo savo vaikui, gyvena užsienyje ir iš kurių išlaikymo išieškojimas nevykdomas pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatas. Dėl to, kad pareiškėjai neturi galimybės pateikti nustatytos formos antstolio pažymos, patvirtinančios, kad vaikas negauna išlaikymo, tie vaikai, kurių tėvai gyvena užsienio valstybėse ir neteikia savo vaikams išlaikymo, išmokų iš Fondo negauna. Kita teisės akto stebėseną atlikusios institucijos identifikuota problema – vykdymo išlaidos, reikalingos vykdant sprendimą dėl iš Fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko. Nesudarius galimybės Fondų administracijai ją atleisti nuo sprendimo vykdymo išlaidų apmokėjimo arba šias išlaidas sumažinti, išieškojimas iš skolininkų gali pareikalauti 187 000 Lt valstybės biudžeto lėšų. Fondų administracijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iniciatyva, siekiant tobulinti ir tikslinti teisinį reglamentavimą valstybės perimto įsipareigojimo suteikti vaikams nustatyto dydžio išlaikymą įgyvendinimo srityje, pašalinti šiuo metu galiojančiame Vaikų išlaikymo fondo įstatyme esančias dviprasmybes, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1069 (Žin., 2008, Nr. 126) pritarė Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo

fondo įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui ir pateikė jį svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui;

- atlikus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558) stebėseną Socialinės apsaugos ir darbo ministerija siūlo įvertinti, ar nebūtų tikslinga siekiant efektyvesnės šešėlinės ekonomikos kontrolės bei prevencijos koordinuoti kitų kontrolės institucijų veiksmus (pvz. Valstybinės sienos apsaugos tarnybos, Valstybinės kelių transporto inspekcijos ir kt.) vykdant joms pavestas funkcijas, susijusias su šešėlinės ekonomikos kontrole bei prevencija. Šiuo metu įvairių šešėlinės ekonomikos apraiškų kontrolę vykdo įvairios kontrolės institucijos, kurios nėra įtrauktos į 2001 m. lapkričio 26 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558). Be to, atsižvelgtina į tai, kad dauguma neteisėtos veiklos formų nėra susijusios su Valstybinės darbo inspekcijos tiesioginėmis funkcijomis, tačiau praktiškai visuomet neteisėta veika siekiama išvengti mokesčių, t. y. pažeidžiami valstybės fiskaliniai interesai, apskričių koordinacinio organo veiklą organizuoti turėtų už mokesčių administravimą atsakinga institucija. Pažymėtina, kad šiuo metu apskrityse veikia Koordinacinės tarybos institucijų, bendradarbiavimui kovai su ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais gerinti, kurių veiklai metodiškai vadovauja Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovai. Centrinio koordinacinio organu galėtų būti prie Komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti (įsteigta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 829 „Dėl Komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr.57-2314) įsteigta centrinė koordinavimo grupė. Toks sprendimas labiau atitiktų ir užsienio šalių praktiką, kadangi Europos Sąjungoje nėra nei vienos valstybės, kur nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimas būtų pavestas darbo inspekcijoms;

- atlikus Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512) stebėseną atkreiptas dėmesys į tai, kad įgyvendinant Sveikatos draudimo įstatymą susiduriama su tam tikromis problemomis, t.y. nėra tinkamai reglamentuotas užsieniečių sveikatos draudimas (užsieniečių sveikatos draudimą reglamentuojančiuose straipsniuose neaparti kai kurie jų sveikatos draudimo aspektai ir susidaro situacijos, kada užsieniečiai neturi galimybės dalyvauti sveikatos draudimo sistemoje). Taip pat nėra reglamentuota, kad Lietuvos Respublikoje dirbančių užsieniečių šeimos nariai galėtų būti draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu, be to, iškyla problemų taikant įstatymą valstybės lėšomis draudžiamų asmenų kategorijoms. Sveikatos draudimo įstatyme reikėtų aiškiau apibrėžti ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų paslaugų kompensavimą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, siekiant efektyvesnio Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų naudojimo;

- Švietimo ir mokslo ministerija, atlikusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 21 d. nutarimo Nr. 60 „Dėl užsienyje įgytų kvalifikacijų, suteikiančių teisę į aukštąjį mokslą, bei aukštojo mokslo kvalifikacijų vertinimo ir akademinio pripažinimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 12-369) (toliau – Nutarimas) stebėseną, įvardijo neigiamas minėto teisės akto taikymo pasekmes: Nutarime atskirtos vertinimo ir pripažinimo funkcijos, t.y. vertinimo funkcija patikėta Studijų kokybės vertinimo centrui, o pripažinimo funkcija – Švietimo ir mokslo ministerijai. Tokia vertinimo ir pripažinimo sistema reikalauja daug laiko bei kitų administracinių sąnaudų; aukštosios mokyklos nedalyvauja vertinimo ir pripažinimo procese, ir taip ignoruojama aukštųjų mokyklų sukauptą patirtį; Mokslo ir studijų įstatymo 4 straipsnio 6 dalyje įvardinti ne tik profesinio bakalauro, bakalauro, magistro kvalifikaciniai laipsniai, bet ir mokslo daktaro bei meno daktaro laipsniai, o Nutarime nereglamentuojamas šių užsienyje įgytų mokslo laipsnių pripažinimas; kt. Švietimo ir mokslo ministerija siūlytų tobulinti vertinimo ir pripažinimo procedūras: reikėtų diegti Lietuvos aukštosiose mokyklose kvalifikacijų vertinimo kultūrą, labiausiai pasirengusioms aukštosioms mokykloms suteikti teisę atlikti kvalifikacijų vertinimą ir pripažinimą; aukštosios

mokyklos turėtų dalyvauti užsienyje įgytų kvalifikacijų akademinio pripažinimo procese kaip pripažinimą atliekanti institucija, kai pareiškėjai siekia studijuoti Lietuvoje; turėtų būti atsisakoma pripažinimo proceso dvipakopiškumo, kai privaloma atlikti dvi formalizuotas administracines procedūras – vertinimą ir pripažinimą; pareiškėjams ir toliau turėtų būti užtikrinama teisė apskūsti priimtą sprendimą, tačiau turi atsirasti ir aktyvi, nuolatinė priimamų sprendimų priežiūra; reikėtų siekti, kad Studijų kokybės vertinimo centro, kuris yra ENIC/NARIC tinklo narys, pagrindine funkcija taptų ne kvalifikacijų vertinimas, o informacijos apie pripažinimą reglamentuojančius teisės aktus, Lietuvos bei kitų šalių švietimo sistemas teikimas, užsienyje įgytų kvalifikacijų vertinimo metodikos rengimas, mokymų ir seminarų organizavimas; mokslo (meno) daktaro laipsnių pripažinimas turėtų būti reglamentuojamas atskiru nutarimu; kt.

- Teisingumo ministerijai atlikus Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2008, Nr. 22-804) stebėseną pasitvirtino prielaidos ir būtinybė keisti minėtą teisės aktą. Šiuo metu yra parengtas ir 2009 m. gruodžio 29 d. pateiktas derinti visoms suinteresuotoms institucijoms ir paskelbtas viešai svarstyti visuomenei Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 1, 2, 3, 6, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 36, 38, 40 ir 53 straipsnių, ketvirtojo ir devintojo skirsnių pavadinimų pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 15¹ ir 35¹ straipsniais įstatymo projektas kartu su Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo 3 ir 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu;

- vykdam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (dėl nuostatų, įtvirtinančių arešto instituto teisinį reglamentavimą) stebėseną Teisingumo ministro 2009 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. 1R-265 buvo sudaryta darbo grupė teisės aktų projektams, susijusiems su administracinės atsakomybės instituto tobulinimu, parengti. Parengti projektai buvo svarstyti darbo grupės posėdžiuose ir jiems pritarta. Taip pat projektai pateikti derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei;

- vykdam Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo (toliau – Įstatymas) stebėseną pasitvirtino, kad priėmus Įstatymą skatinamas verslo ir vartotojų pasitikėjimas vidaus rinka bei galioja tie patys reikalavimai dėl nesąžiningos komercinės veiklos visoje Europos Sąjungoje, tačiau pastebėtina, kad Įstatyme nepakankamai išsamiai išskirta kontrolės institucijų kompetencija. Atsižvelgiant į tai siūlytina tikslinti Įstatymo 9 straipsnio nuostatas, konkretizuojant kontrolės institucijų kompetenciją. Taip pat siūlytina keisti piramidinės prekių platinimo sistemos sukūrimo apibrėžimą, įvedant Įstatymo 2 straipsnyje naują sąvoką, tikslinti Įstatymo 2 straipsnio 5 dalį bei įvertinti, ar nacionalinis Įstatymas nenustato griežtesnių reikalavimų privalomai pateikti informacijai nei nustatytieji atitinkamoje direktyvoje;

- Vidaus reikalų ministerijai atlikus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimo Nr. 966 „Dėl pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4649; 2008, Nr. 109-4159) stebėseną, atkreiptas dėmesys į tai, kad siekiant užtikrinti sklandų Civilinės saugos įstatymo įgyvendinimą ir išvengti jo nuostatų dubliavimo Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatuose, taip pat įgyvendinant Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870), 3 dalies I skyriaus 9 punktą, galiojantys Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai turės būti keičiami. Šiuo metu yra rengiamas Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų pakeitimo projektas;

- Žemės ūkio ministerijai atlikus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (Žin., 2002, Nr. 72-3009; 2008, Nr. 81-3174) stebėseną bei atsižvelgus į praktikoje iškilusias problemas taikant minėtą įstatymą, yra parengtas ir Vyriausybės 2009 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1438 (Žin., 2009, Nr.) pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui Lietuvos Respublikos

žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 2, 4, 5, 7, 8, 9, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas.

3. Norminių teisės aktų stebėsenos proceso problemos

3.1. Nepakankamas visuomenės dalyvavimas norminių teisės aktų stebėsenos procese.

Įvertinus pateiktas pažymas negalima nepastebėti, kad visuomenės dalyvavimas minėtame procese yra mažas. Vykdamas stebėseną praktiškai negauta jokių suinteresuotų asmenų pasiūlymų ar pastabų, nors teisės norminių aktų stebėseną vykdytų institucijos ir buvo paskelbusios minėtą informaciją savo interneto tinklalapiuose. Išimtys tėra atvejai, kai tiesiogiai buvo kreiptasi į atitinkamas mokslo ir studijų institucijas, socialinius partnerius, suinteresuotas institucijas ar asmenis (pavyzdžiui, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedros, Generalinės prokuratūros, Teisės instituto pateiktos nuomonės dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatų, įtvirtinančių arešto instituto teisinį reglamentavimą, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuomonė dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo (Žin., 2008, Nr. 6-212), o Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1570 „Dėl Investicijų patarėjų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ sudaryta Investicijų patarėjų komisija, kurios uždavinys ir yra teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos patrauklumo užsienio investuotojams didinimo ir investicijų pritraukimo, artimiausiu metu pateiks siūlymus dėl investicinės aplinkos gerinimo, kurie bus įtraukti į naujai rengiamą Investicijų skatinimo strategiją 2010 – 2020 metams, iš esmės pakeisiančią Investicijų skatinimo 2008 – 2013 metų programą). Kiti viešojo sektoriaus subjektai ar institucijos, ministerijoms paskelbus apie vykdomą norminių teisės aktų stebėseną, pateikė pasiūlymų tik dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo (Žin., Nr. 77-3046) 36 straipsnio 2 dalies ir dėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) nuostatų, susijusių su supaprastintų viešųjų pirkimų vykdymu. Atsižvelgus į viešojo sektoriaus subjektų bei kitų institucijų siūlymus vykdamas Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo (Žin., Nr. 77-3046) 36 straipsnio 2 dalies stebėseną Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai yra tikslinami, o verslo atstovų siūlymai dėl Viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) bus svarstomi Verslo aplinkos gerinimo komisijos (Saulėtekio komisijos) Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupėje. Manytina, kad visuomenės menkas dalyvavimas teisėkūroje, kurios dalimi laikytina ir teisės norminių aktų stebėseną, apsunkina patį teisėkūros procesą, kurį siekiama optimizuoti bei padaryti nuoseklų ir mažiau stichišką. Kitą vertus, akivaizdu, kad šią situaciją iš dalies sąlygoja ir nepakankamas dėmesys, skiriamas visuomenės informavimui apie atliekamą stebėseną bei kitus teisėkūros procesus.

3.2. Ministerijos ne visada imasi veiksmų stebėsenos pažymose konstatuotoms neigiamoms pasekmėms pašalinti. Apibendrinant pažymėtina, kad ne visos institucijos, atlikusios joms pavestų teisės norminių aktų stebėseną ir nustatčiusios galiojančio teisinio reglamentavimo trūkumus, priėmė sprendimus keisti galiojančius teisės aktus ar rengti jų pakeitimo projektus (pavyzdžiui, stebėsenos pažymose dėl Vyriausybės 2001 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558), Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512), Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo (Žin., 2006, Nr. 144-5464) ir kt. nurodytos neigiamos pasekmės ir pasiūlymai dėl jų pašalinimo, bet nėra nurodyta informacija apie veiksmus, kurių institucijos ėmėsi siekdamas šiuos trūkumus likviduoti).

3.3. Ministerijos ne visada tinkamai parenka norminių teisės aktų, kurių stebėseną atliekama, vertinimo aspektus ir nevisiškai adekvačiai juos vertina. Pažymėtina, kad dažniausiai ministerijos siūlo stebėti visą atitinkamą teisės aktą. Tokia stebėseną reikalauja didelių laiko ir administracinių sąnaudų. Abejotina, ar didelės apimties teisės aktų atveju tai tinkamas sprendimas. Manome, kad atliekant stebėseną turėtų būti parinkti konkretūs teisinio reguliavimo aspektai. Be to, išanalizavus 2009 m. stebėseną atlikusių institucijų pateiktas stebėsenos pažymas pastebėtina, kad kai kurios ministerijos gana formaliai analizuoja, ar įgyvendinant teisės aktą neatsirado nenumatytų neigiamų pasekmių arba kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolesniam teisės akto galiojimui ar taikymui – tą liudija stebėsenos rezultatais nepagrįsti siūlymai. Pavyzdžiui, Vyriausybės 2001 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558) stebėsenos pažymoje nurodoma, kad neigiamų pasekmių nerasta, bet siūloma šį teisės aktą keisti. Taigi darytina išvada, jog stebėsenos metu buvo pastebėtos tam tikros aplinkybės (nebūtinai neigiamos pasekmės), kurios lemia tokį pasiūlymą. Panaši situacija yra ir dėl Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimo Nr. 966 „Dėl Pramoninių avarijų prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4649; 2008, Nr. 109-4159), dėl Sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512) ar dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo (Žin., 2008, Nr. 6-212). Daugumoje stebėsenos pažymų konstatuojama, jog tikslai numatyti priimant teisės aktą pasiekti, neigiamųjų pasekmių nepastebėta, keisti teisinio reguliavimo nereikia.

3.4. Norminių teisės aktų stebėseną dažnai traktuojama kaip papildoma administracinė našta. Apibendrinant 2009 m. norminių teisės aktų stebėsenos sistemos funkcionavimą pastebėtina, kad kai kurios ministerijos vis dar supranta norminių teisės aktų stebėseną kaip papildomą administracinę naštą, neturinčią jokios praktinės naudos. Pažymėtina, kad 2009 m. jokių pasiūlymų norminių teisės aktų stebėsenai nepateikė Užsienio reikalų ministerija, Aplinkos ministerija bei Energetikos ministerija. Atsižvelgiant į tai, kad pastaruoju metu beveik kiekvienos ministerijos reguliavimo srityje yra rengiami teisės aktų projektai, iš esmės keičiantys galiojantį teisinį reguliavimą, arba priimamai teisės aktai, nustatantys naują teisinių santykių reglamentavimą, yra nesuprantamas suinteresuotų ministerijų nenoras įvertinti šių teisės aktų efektyvumą ir poveikį, ypač turint mintyje, kad dažnai šie teisės aktai ar jų pakeitimai sukelia nevienareikšmes visuomenės bei ekspertų reakcijas. Manytina, kad iš esmės naujos teisinio reguliavimo nuostatos turėtų būti rengiamos, o galiojančios keičiamos, tik nustatyta tvarka atlikus keičiamų ar galiojančių teisės aktų stebėseną, t.y. įvertinus, ar pasiekti teisės akte įtvirtinti ir priimant teisės aktą kelti teisinio reguliavimo tikslai, ar įgyvendinant teisės aktą neatsirado nenumatytų neigiamų pasekmių arba kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolesniam teisės akto galiojimui ar taikymui. Kitaip nebus išvengta chaotiško ir nereikalingo teisės aktų keitimo, teisėkūros stabilumo bei ekonomiškumo principų pažeidimo.

3.5. Ne visai aiški yra stebėsenos atlikimo tvarka. Kai kurios ministerijos (pavyzdžiui, Aplinkos ministerija) nurodo, jog nėra aiški stebėsenos atlikimo tvarka, norminių teisės aktų vertinimo kriterijai, nėra patvirtinta norminių teisės aktų stebėsenos metodika. Pažymėtina, kad Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimas Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“. Šis yra privalomas vykdyti visoms ministerijoms, o Teisėkūros tobulinimo metmenų 40 punktą ir Vyriausybės teisėkūros taisyklių 66 punktą bei Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimo Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“ 2 punktą pakankamai aiškiai ir išsamiai nustato kaip, kokia apimtimi ir tvarka turi būti atliekama norminių teisės aktų stebėseną. Kartu manome, kad būtų tikslinga įvertinti atitinkamos metodikos parengimo klausimą.

3.6. Norminių teisės aktų stebėsenos sistema yra pernelyg sudėtinga ir nelanksti. Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarime Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“

nustatyta, jog norminių teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašą kartą per ketvirtį tvirtina Vyriausybė, taip pat paskiria kiekvieno konkretaus teisės akto stebėseną atliekančią (-ias) ministeriją (-as) ir nustatyto stebėsenos atlikimo terminus. Teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašą rengia ir teikia Vyriausybei Teisingumo ministerija (teisės aktų stebėseną koordinuojanti institucija). Pasiūlymus dėl teisės aktų įtraukimo į teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašą, teisės aktų stebėseną koordinuojančiai institucijai nuolat gali teikti valstybės institucijos ir kiti suinteresuoti asmenys. Darytina išvada, jog tokia teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atliekama, sąrašo sudarymo procedūra yra pernelyg sudėtinga, formalizuota, priskirianti Vyriausybei jai nebūdingas bei perteklines funkcijas ir nelanksti (nesuteikianti galimybės tinkamai ir operatyviai reaguoti į socialinės, ekonominės ir kitokios aplinkos pakeitimus) bei nevisiškai atitinkanti Teisėkūros tobulinimo metmenų VI skyriaus nuostatų.

3.7. Ne visos ministerijos tinkamai paskelbė stebėsenos rezultatus. Norminių teisės aktų stebėseną atlikusios institucijos, vykdydamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimo Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“ 2.4 punktą, turėtų teisės akto stebėsenos pažymas paskelbi teisės akto stebėseną atliekančios institucijos interneto svetainėje. Ministerijų interneto svetainėse yra skelbiama informacija apie vykdomą teisės norminių aktų stebėseną, tačiau pastebėtina ir tai, kad vis dėlto ne visos stebėsenos pažymos nustatytu laiku buvo paskelbtos viešai (paminėtinos Finansų, Sveikatos apsaugos ar Žemės ūkio ministerijos).

3.8. Netinkamas stebėsenos organizavimas ministerijose. Manome, kad kai kuriose ministerijose nėra susiformavusi stebėsenos vykdymo praktika, neretai kyla problemų dėl konkretaus norminio teisės akto stebėsenos funkcijų priskyrimo, o stebėsenos procesai nėra tinkamai koordinuojami, dėl ko ne visada stebėsenos pažymos parengiamos, paskelbiamos bei pateikiamos Teisingumo ministerijai laiku.

4. Pasiūlymai dėl norminių teisės aktų stebėsenos

4.1. Skatinti visuomenės dalyvavimą stebėsenos procese bei tinkamai skelbti stebėsenos rezultatus. Ministerijos turėtų savo interneto svetainėse laiku skelbti ne tik informaciją apie vykdomą teisės norminių aktų stebėseną, bet ir atliktos teisės aktų stebėsenos pažymas. Pažymėtina ir tai, kad institucijos pažymas skelbia skirtingais formatais (.pdf, .doc). Siūlytume nustatyti vienodą stebėsenos pažymų skelbimo formatą. Taip pat manome, kad būtų tikslinga apie atliekamą stebėseną skelbti ne tik ministerijų interneto svetainėse, bet pagal galimybes ir kitose visuomenės informavimo priemonėse. Esant poreikiui ir galimybėmis dėl norminių teisės aktų, kurių stebėseną atliekama, įvertinimo, galima būtų tiesiogiai kreiptis į suinteresuotas institucijas ar asmenis.

4.2. Nedelsiant keisti teisinį reguliavimą pagal stebėsenos pažymų išvadas. Manome, kad atlikta teisės norminių aktų stebėseną bei identifikuotos teisės aktų taikymo problemos turėtų įpareigoti įgaliotas institucijas savo iniciatyva tikslinti teisėkūros planus bei rengti atitinkamų Teisės aktų pakeitimo projektus. Pažymėtina, kad tokia pareiga iš esmės numatyta ir Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimo Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“ 2.5. punkte, ir Teisėkūros tobulinimo metmenų 42 punkte.

4.3. Tinkamai parinkti norminių teisės aktų stebėsenos aspektus ir adekvačiai juos vertinti. Rekomenduojama ministerijoms parinkti kiekvienam norminiam teisės aktui, kurio stebėseną siūloma atlikti, konkrečius vertinimo aspektus, didelės apimties teisės aktų atveju turėtų būti stebimas ne visas teisės aktas, o tik tos jo nuostatos, kurios kelia pagrįstą įtarimą dėl nepasiteisinusio teisinio reguliavimo. Parenkant teisės aktus, kurių stebėseną siūloma atlikti, reikėtų atsižvelgti į visuomenės pasiūlymus ir skundus dėl teisinio reguliavimo. Ministerijos privalo

išsamiai analizuoti, ar įgyvendinant teisės aktą neatsirado nenumatytų neigiamų pasekmių arba kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolesniam teisės akto galiojimui ar taikymui, kiekvienas pasiūlymas keisti galiojančių teisinį reguliavimą turi būti pagrįstas stebėsenos rezultatais.

4.4. Supaprastinti norminių teisės aktų stebėsenos sistemą. Atsižvelgiant į minėtus teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašų sudarymo tvarkos trūkumus, manytina, kad reikėtų įvertinti, ar nebūtų tikslingiau kiekvienai ministerijai pavesti savarankiškai įvertinti galiojančių teisės aktų normas ir patvirtinti atitinkamos valdymo srities norminių teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašus. Tokie sąrašai galėtų būti tvirtinami kartą per metus, atsižvelgiant į ministerijos veiklos prioritetus ir strateginius planus. Prireikus sąrašai galėtų būti tikslinami atsižvelgiant į pasikeitusias teises, ekonomines bei kitas aplinkybes. Ministerijos pasibaigus kalendoriniams metams turėtų Teisingumo ministerijai pateikti teisės aktų, kurių stebėseną buvo atlikta, metines ataskaitas. Teisingumo ministerijai galėtų būti suteikta teisė, išanalizavus ministerijų patvirtintus sąrašus ir nustatčius, kad tam tikri teisės aktai, atsižvelgiant į jų problemišumą bei kitas svarbias aplinkybes, nėra įtraukti į stebimų teisės aktų sąrašus, parengti ir nustatytą tvarka pateikti Vyriausybei tvirtinti norminių teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atliekama ir kurie neįtraukti į ministerijų sąrašus (arba kurių stebėseną turėtų atlikti kelios ministerijos, Vyriausybės įstaigos ar kiti subjektai), sąrašą. Toks sąrašas būtų tvirtinamas kartą per metus ir prireikus galėtų būti koreguojamas.

4.5. Įvertinti stebėsenos metodikos parengimo reikalingumą. Analizuojant atliktos teisės aktų stebėsenos pažymą pasigendama vieningos šių pažymų formos (tai apskunkina ir pažymų turinio analizę). Manytina, kad būtų tikslinga įvertinti norminių teisės aktų stebėsenos pažymų pavyzdinės formos patvirtinimo ir norminių teisės aktų stebėsenos metodikos patvirtinimo reikalingumą, ypač atsižvelgiant į tai, kad tokią metodiką įpareigoja patvirtinti 2006 m. lapkričio 28 d. Seimo nutarimo Nr. X-933 2 straipsnio 1 dalies 7 punktą.

4.6. Tinkamai organizuoti stebėsenos procesus ministerijose. Manome, kad kiekvienoje ministerijoje turėtų būti paskirtas valstybės tarnautojas, tiesiogiai atsakingas už norminių teisės aktų stebėsenos ministerijoje koordinavimą, visuomenės ir suinteresuotų institucijų informavimą apie atliekamą stebėseną bei jos rezultatus, stebėsenos pažymų paskelbimą ir pateikimą Teisingumo ministerijai.

5. Tolimesni veiksmai

Siekiant aiškesnio teisės norminių aktų stebėsenos proceso reglamentavimo ir siekio įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189, 3 lentelės 126, 127 ir 128 punktų nuostatas, numatančias teisės aktų, užtikrinančių efektyvų ir realų teisės aktų stebėsenos sistemos veikimą projektų parengimą bei teisės aktų stebėsenos sistemos sukūrimą ir įdegimą, Teisingumo ministerija Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimą Nr. 404 „Dėl norminių teisės aktų stebėsenos“ įtraukė į 2010 m. stebimų norminių teisės aktų sąrašą (patvirtintas Vyriausybės 2010 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 181). Tikimasi, kad tai padės geriau įvertinti stebėsenos procesą, ir, prireikus, padaryti teisės aktų, reglamentuojančių stebėseną, pakeitimus ar priimti kitus teisės aktus.

Norminių teisės aktų stebėsenos rezultatai (pagal stebėsenos pažymą)

1. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Finansų ministerija.

1.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos gyventojų santaupų atkūrimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 58-1330)

Teisės akto reguliavimo sritis: Gyventojų santaupų atkūrimas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: šiuo Įstatymu buvo siekiama atkurti Lietuvos Respublikos piliečių ir asmenų, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, santaupas, kurios buvo sukauptos Lietuvos valstybiniuose bankuose iki 1991 m. vasario 26 d., ir nusavintos buvusios okupacinės sovietinės valdžios.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: vykdomas įsipareigojimas gyventojams – rublinių indėlių atkūrimas ir gražinimas.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių priėmus teisės aktą nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: pasiūlymų dėl teisės akto tobulinimo nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų institucijų pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymo nebuvo pateikta.

1.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 35 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2009, Nr. 91-3926).

Teisės akto reguliavimo sritis: reglamentuoja taikomą akcizų tarifą gazolinams.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: atsižvelgiant į Įstatymo svarstymo metu keltas įvairias iniciatyvas bei siekiant skatinti gazolių įsigijimus Lietuvoje, buvo siekiama sumažinti taikomą akcizų tarifą gazoliams. (Finansų ministerijos skaičiavimais 1 litro produkto kaina, kitoms sąlygoms nekintant, turėjo sumažėti apie 0,23 Lt už litrą, o įvertinus PVM tarifo padidėjimą nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. – 0,18 Lt už litrą).

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: sumažinus gazoliams taikytą akcizų tarifą, mažmeninės gazolio kainos Lietuvoje beveik susilygino su kainomis Lenkijoje. Jei iki akcizų tarifo sumažinimo kainos Lietuvoje buvo apie 0,24 Lt už litrą šio produkto didesnės, nei Lenkijoje, tai po tarifo sumažinimo skirtumas sudarė apie 0,03 Lt už šio produkto litrą (2009 m. rugpjūčio 17 d. duomenys).

Analizuojant gazolių kainas po akcizų tarifo sumažinimo matyti, kad kaina vartotojui nesumažėjo visa mokesčių sumažinimo apimtimi. Dėl akcizų tarifo sumažinimo ir PVM tarifo padidėjimo, kitoms sąlygoms nekintant, gazolių kaina turėjo sumažėti apie 0,18 Lt už litrą, tačiau palyginus vidutines gazolių kainas mažmeninėje prekyboje 2009 m. rugsėjo mėn. ir liepos mėn., t.y. palyginus tuos mėnesius, kuriais naftos kaina buvo vienoda, degalai atpigę apie 0,15 Lt už litrą.

Lyginat gazolių kainas su kaimyninėmis šalimis, Lietuvoje mažmeninėje prekyboje taikomos maržos po akcizų tarifo sumažinimo viršijo taikomas Lenkijoje ir Latvijoje po 0,10 Lt už litrą produkto (2009 m. rugpjūčio 17 d. duomenys).

Dėl mokestinių faktorių didelės įtakos degalų kainų skirtumui bei ekonominės krizės metu sumažėjus vartotojų perkamajai galiai, gazolių pardavimai beveik nepadidėjo.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: įgyvendinat šį Įstatymą neatsirado jokių nenumatytų neigiamų pasekmių (teikiant Įstatymo projektą buvo prognozuota, kad dėl akcizų tarifų sumažinimo valstybės biudžetas netektų iki 70 mln., tačiau šie netekimai galėtų būti iš dalies atsvirti, jeigu tie asmenys, kurie iki tol degalus pirkė kaimyninėse valstybėse, pradėtų degalus pirkti Lietuvoje). Įvertinus preliminarinius 2009 m. duomenis, dėl akcizų tarifo sumažinimo gazoliams valstybės biudžetas neteko apie 60 mln. Lt pajamų.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: atsižvelgiant į tai, kad neatsirado jokių kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolimesniam Įstatymo taikymui ir įvertinus tai, kad atsižvelgiant į ES teisės aktų reikalavimus akcizų tarifas gazoliams Lietuvoje nuo 2011-01-01 turės būti didinamas tam, kad pasiektų 1043 Lt akcizų tarifą už 1000 litrų produkto, pasiūlymai dėl Įstatymo tobulinimo šiuo metu neteikiami.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabų nebuvo pateikta.

1.3. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo (Žin., 2007, Nr. 77-3046) 36 straipsnio 2 dalis.

Teisės akto reguliavimo sritis: viešojo sektoriaus subjektų, kurių sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. 1K-429 „Dėl viešojo sektoriaus subjektų, kurie 2009 metų ataskaitų rinkinius rengia pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą, sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 143-5723; 2009, Nr. 60-2386), ataskaitų sudarymas pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus (toliau – VSAFAS).

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: padėti viešojo sektoriaus subjektui kokybiškai parengti finansinių ataskaitų rinkinius, atsižvelgiant į pastebėtus finansinių ataskaitų trūkumus ir klaidas nustatyti poreikį tikslinti teisės aktų ir kitos metodinės medžiagos nuostatas.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: apskaita tvarkoma kaupimo principu, ataskaitų parengimo kokybė nuolat gerėja.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių priėmus teisės aktą nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: pasiūlymų dėl teisės akto tobulinimo nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: atsižvelgiant į politinės grupės patirtį, kitų institucijų ir viešojo sektoriaus subjektų pateiktus klausimus ir pasiūlymus tikslinami VSAFAS.

2. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Krašto apsaugos ministerija.

2.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 17, 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2009, Nr. 71-2891).

Teisės akto reguliavimo sritis: Valstybės ir savivaldybių turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: Įstatymu siekta sukurti teisinį pagrindą, leidžiantį tarptautinėms organizacijoms, kitų valstybių ar jų savivaldos institucijoms ir (ar) kitiems subjektams perduoti valstybės turtą ir taip užtikrinti Lietuvos prisiimtų tarptautinių ar kitų

įsipareigojimų vykdymą. Taip pat papildytas nereikalingo ar netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ar savivaldybės turto naudojimo būdų sąrašas. Sukurti teisiniai pagrindai valstybės turtą perduoti įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nurodytiems subjektams, jeigu tai atitinka Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus arba nacionalinio saugumo interesus, arba Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą Valstybės ilgalaikę raidos strategiją, arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas vystomojo bendradarbiavimo politikos nuostatas.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priėmus įstatymą kelti tikslai buvo pasiekti, atsirado teisinis pagrindas valstybei nuosavybės teise priklausantį kilnojamąjį ir nekilnojamąjį materialųjį turtą, kuris buvo įsigytas vykdant Lietuvos Respublikos priimtus tarptautinius įsipareigojimus, perduoti ar perduoti Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nurodytiems subjektams.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: įgyvendinant įstatymą nenumatytų neigiamų pasekmių nebuvo, tačiau yra aplinkybė, kuri turi įtakos tolesniam įstatymo taikymui. Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 7 punktą numato, kad nereikalingas arba netinkamas (negalimas) naudoti valstybės turtas perduodamas šio Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nurodytų subjektų nuosavybėn, tačiau nenumatoma galimybė, atsižvelgiant į Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje išdėstytas nuostatas, tokį turtą ne tik perduoti neatlygintinai, bet ir perduoti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: siūlytina patikslinti Įstatymą atsižvelgiant į tai, kad Įstatyme nėra numatyta galimybė, atsižvelgiant į Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje išdėstytas nuostatas, tokį turtą ne tik perduoti neatlygintinai, bet ir perduoti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabų ir pasiūlymų negauta.

2.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas (Žin., 1996, Nr. 106-2427).

Teisės akto reguliavimo sritis: karo prievolė.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: įstatymas priimtas siekiant nustatyti teisinius pagrindus Lietuvos Respublikos piliečiams įvykdyti Konstitucijos 139 straipsnyje įtvirtintą prievolę atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą, reglamentuoti ikišaukstinio amžiaus jaunuolių registracijos, šaukimo, karinės įskaitos tvarkymo, alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos ir atsargos tarnybos pagrindus, karo prievolės užtikrinimo sistemą, valstybės ir savivaldybių institucijų įgaliojimus ir pareigas.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas su jame atliktais pakeitimais užtikrina sklandų karo prievolės, kaip instituto, vyksmą, į Lietuvos kariuomenę buvo šaukiami ir privalomąją pradinę karo tarnybą atliko reikiamas skaičius Lietuvos jaunuolių, buvo nustatyta šaukimo tvarka, karo prievolinių apskaitos tvarkymo pagrindai, karo prievolės atidėjimo pagrindai, taip pat įvardytos institucijos, kurios užtikrina karo prievolės vykdymą, nustatyti santykių tarp valstybės ir savivaldybių institucijų karo prievolės klausimais pagrindai. 2008 metais sustabdžius šaukimą į privalomąją pradinę karo tarnybą atsirado prielaidos ir būtinybė nustatyti naujus su tuo susijusius tikslus ir atlikti esminius pakeitimus Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: ne visi Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme numatyti privalomosios pradinės karo tarnybos ir alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos atidėjimo pagrindai pasiteisino, be to, atsirado naujų atidėjimo pagrindų teisinio reguliavimo poreikis. Antai Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 13 punkte numatyta atidėti tarnybą, kai šaukstinis ūkininko šeimoje yra vienintelis darbingas vyras. Tai sudarė pagrindą piktnaudžiauti šaukstiniais, kurie turi tėvus ūkininkus, tačiau gyvena atskirai nuo tėvų ir

kurių darbingumas būtinos paramos šeimai nesudaro. Kita vertus, šiuo metu nenumatyta galimybė atidėti privalomosios pradinės karo tarnybą dėl laikinojo sveikatos sutrikimo.

Konstitucinis Teismas konstatavo, kad Konstitucija nedraudžia nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kurį taikant Lietuvos kariuomenė, kurios paskirtis – saugoti ir ginti valstybę bei jos piliečius nuo užsienio ginkluoto užpuolimo, būtų organizuota vien profesinės ir savanorių karo tarnybos pagrindu; Konstitucijos 139 straipsnis negali būti interpretuojamas kaip reiškiantis, kad kariuomenė turi būti organizuota tik privalomosios karo tarnybos pagrindu. Konstitucinis Teismas taip pat konstatavo, kad įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad teisės sistemoje būtų numatytos kitokios nei privalomoji pradinė karo tarnyba veiksmingos piliečių, turinčių pareigą atlikti privalomąją karo tarnybą, parengimo ginti valstybę priemonės. Esamas teisinis reguliavimas tokių priemonių numato per mažai

Galiojantis Karo prievolės įstatymas nenumato galimybės laikyti privalomosios pradinės karo tarnybos atlikimu dalyvavimo Lietuvos šaulių sąjungos veikloje – Lietuvos šaulių sąjungos narių karinio rengimo.

Karo prievolės įstatyme nustatyta dviejų pakopų karo prievolės administravimo sistema ir jos subjektai (15³ str. ir (15² str.): pirma pakopa – vietos savivaldos institucijos, o antra – regioniniai karo prievolės centrai. Tačiau tokia sistema nėra veiksminga, ji sąlygoja karo prievolės administravimo subjektų funkcijų dubliavimą.

Dubliuojasi vietinės teritorinės karinės įstaigos (Administravimo tarnybos teritorinio skyriaus) ir vietos savivaldos institucijų funkcijos.

Siekiant karinę įskaitą tvarkyti efektyvesniu, nereikalaujant karo prievolinkams atvykti į vietines teritorines karines įstaigas (ar karo prievolės administravimo institucijas), pristatyti pažymų ar gauti liudijimų, reikia pakeisti Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo 15 straipsnį, kurio 2 dalis, reglamentuojanti karinę įskaitą, numato, kad piliečiai (vyrai) privalo įsirašyti į karinę įskaitą, o 15 straipsnio 7 dalis numato, kad patys karo prievolinkai privalo pateikti įstatyme numatytus duomenis. Todėl minėtas Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo nuostatas būtina keisti, kad duomenys būtų gaunami automatizuotu duomenų perdavimo būdu.

Kadangi Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo 29 straipsnyje, 30 straipsnio 2 dalyje ir 34 straipsnyje įtvirtintos pareigos (karo prievolinkų apskaitos tvarkymas ir su tuo susiję kiti veiksmai) nebūdingos juose įvardytiems subjektams, šios pareigos naikintinos.

Galiojančiame Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme pažymėta, kad Lietuvos Respublikos piliečių, turinčių ir kitų valstybių pilietybę, karo prievolės atlikimo tvarką reguliuoja tarptautinės sutartys. Ši nuostata naikintina, nes tokių sutarčių, kurios reglamentuotų dvigubą pilietybę turinčių asmenų karo prievolės atlikimo tvarką, Lietuvos Respublika nėra sudariusi ir neplanuoja sudaryti.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: Krašto apsaugos ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1244 (Žin., 2009, Nr. 121-5212), 22.2 punktu (numatomo teisinio reguliavimo koncepcija turi būti rengiama, kai numatoma rengti norminio teisės akto naują redakciją, iš esmės keičiančią esamą teisinį reguliavimą), šiuo metu rengia ir 2010 m. pirmąjį ketvirtį teiks derinti suinteresuotoms institucijoms Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo, kuriuo Naujos redakcijos Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo koncepcija išdėstoma nauja redakcija, projektą. Jame bus įvardyti tikslai, kurių siekiant yra tobulintinas Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas:

1. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarime ir Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucijoje „Dėl Lietuvos kariuomenės organizavimo principų“ (Žin., 2008, Nr. [75-2942](#)) išdėstytas nuostatas, patikslinti privalomosios karo tarnybos atlikimo pagrindus ir tvarką.
2. Atsižvelgiant į tai, kad kai kurie privalomosios pradinės karo tarnybos ir alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos atidėjimo pagrindai nedavė laukiamų rezultatų, be to, iškilo poreikis nustatyti naujus tarnybos ir pakeisti tarnybos atidėjimo pagrindus.
3. Optimizuoti karo prievolės administravimo sistemą, atsisakant dviejų pakopų karo prievolės administravimo sistemos, patikslinant karo prievolę administruojančios institucijos (Karo prievolės administravimo tarnybos prie Krašto apsaugos ministerijos) funkcijas ir struktūrą, šauktinių atrankos sistemą.
4. Sumažinti administravimo našumą karo prievolinkams, įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms dėl duomenų teikimo apie karo prievolinkus.
5. Atsižvelgiant į tai, kad privalomoji karo tarnyba paskelbus mobilizaciją yra karo prievolės sudedamoji dalis, patikslinti nuostatas dėl privalomosios karo tarnybos atlikimo tvarkos mobilizacijos paskelbimo atveju.

Siekiant šių tikslų Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme siūloma įtvirtinti, kad:

1. Privalomosios karo tarnybos institutas išliks, tačiau bus iš naujo reglamentuotas atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo suformuluotą doktriną ir išryškėjusius teisinio reglamentavimo trūkumus bei poreikius.
2. Įstatyme bus patikslintas būtinųjų karinių mokymų teisinis reglamentavimas. Būtinieji kariniai mokymai bus pavadinti baziniais kariniais mokymais ir liks vienu iš privalomosios pradinės karo tarnybos atlikimo būdų.
3. Bus nustatyta vienos pakopos karo prievolės administravimo sistema ir viena institucija, kuriai pavedama užtikrinti karo prievolės administravimą. Vietos savivaldos institucijos neturės funkcijų ir atsakomybių karo prievolės administravimo klausimais. Vietoj savivaldybių atrankos komisijų bus sudarytos krašto apsaugos sistemos atrankos komisijos.
4. Bus pakeisti šauktinių atrankos į privalomąją pradinę karo tarnybą ar kitas karinio rengimo formas mechanizmas ir principai.
5. Nuostatos, nustatančios karo prievolinkų pareigas ir karinių liudijimų išdavimo tvarką, bus pakeistos, nes dėl technologinių galimybių daugelį veiksmų bus galima atlikti elektroniniu būdu, nereikalaujant prisistatyti į instituciją.
6. Įmonės, įstaigos ir organizacijos neturės pareigų, išskyrus išimtinius atvejus, tvarkyti ir teikti duomenis apie karo prievolinkus karo prievolę administruojančioms institucijoms.
7. Karo prievolės įstatymą vykdančioms institucijoms (t. y. švietimo įstaigų ir aukštųjų mokyklų, asmens sveikatos priežiūros viešųjų ir biudžetinių įstaigų, Gyventojų registro tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijai pavaldžių įstaigų, civilinės metrikacijos įstaigų, socialinės apsaugos ir darbo srities institucijų ir įstaigų) bus nustatyta pareiga teikti krašto apsaugos sistemos atsakingai institucijai elektroniniu būdu ar automatizuotu duomenų perdavimo būdu duomenis, kurių reikia karinei įskaitai tvarkyti.
8. Privalomosios pradinės karo tarnybos ir alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos atidėjimo pagrindai bus papildyti.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabų ir pasiūlymų negauta.

2.3. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 2, 5, 12, 18 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Įstatymo papildymo 18-1 straipsniu įstatymas (Žin., 2008, Nr. 65-2457) (dėl nuostatų, susijusių su žmonių paieškos ir gelbėjimo, taip pat teršimo incidentų likvidavimo darbų organizavimu ir vykdymu).

Teisės akto reguliavimo sritis: žmonių paieška ir gelbėjimas bei teršimo incidentų likvidavimas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: priimant įstatymą siekta Lietuvos kariuomenę įteisinti kaip žmonių paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbus organizuojančią ir koordinuojančią instituciją, taip pat įteisinti krašto apsaugos sistemos institucijų bendradarbiavimą su užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų institucijomis žmonių paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo srityse; patikslinti Lietuvos kariuomenės vykdomas funkcijas, taip pat patikslinti nuostatas dėl civilinėms institucijoms teikiamos pagalbos (Lietuvos kariuomenė teikia pagalbą institucijoms, atsakingoms už žmonių paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbus jūrų uostų akvatorijose). Siekta įtvirtinti Lietuvos kariuomenės funkcijas organizuoti, koordinuoti paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbus, jiems vadovauti ir juos vykdyti, taip pat vykdyti reguliarius taršos stebėjimus iš oro virš jūros rajono ir organizuoti paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbų mokymus ir pratybas. Taip pat siekta nustatyti, kad šias funkcijas kariuomenė vykdys per Karinių jūrų pajėgų Jūrų gelbėjimo koordinavimo centrą.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priimant įstatymą siekti tikslai pasiekti.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: įgyvendinant įstatymą nenumatytų neigiamų pasekmių arba kitų aplinkybių, kurios turėtų įtakos tolesniam įstatymo galiojimui ar taikymui neatsirado.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: būtinybės tobulinti teisės aktą šiuo metu nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabų nepateikta.

3. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymas (Žin., 2006, Nr. 144-5464).

Teisės akto reguliavimo sritis: valstybės teikiamas išlaikymas vaikams, mokamas iš Vaikų išlaikymo fondo.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: užtikrinti vaiko teisę į socialinę apsaugą ir garantuoti valstybės įsipareigojimą suteikti jam įstatymu nustatyto dydžio išlaikymą, kai vaikas negauna arba gauna tik dalį teismo sprendimu priteistos ar teismo nutartimi patvirtintos išlaikymo sumos iš tėvų; reikalauti, kad vaiką privalantys išlaikyti tėvai sugrąžintų valstybei jos išmokėtas vaiko išlaikymo lėšas su 5 procentų metinėmis palūkanomis.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Lietuvos Respublikos Seimui 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864 patvirtinus Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą (Žin., 2000, Nr. 74-2262), valstybė prisiėmė įsipareigojimą suteikti išlaikymą nepilnamečiams vaikams, ilgiau kaip mėnesį negaunantiems išlaikymo iš tėvo (motinos) ar iš kitų pilnamečių artimųjų giminaičių, turinčių galimybę juos išlaikyti. Įgyvendinant šią nuostatą Lietuvos Respublikos Seimas 2006 m. gruodžio 19 d. priėmė Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 144-5464). Šis įstatymas nustato valstybės skiriamų nustatyto dydžio lėšų vaikui išlaikyti mokėjimo pagrindus, suteikia teisinį pagrindą įsteigti Vaikų išlaikymo fondą (toliau vadinama – Fondas). Fondas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimu Nr. 814 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo įgyvendinimo“ (Žin., 2007, Nr. 91-3623) įsteigtas nuo 2008 m. sausio 1 d. Tuo pačiu Vyriausybės nutarimu Garantinio ir vaikų išlaikymo fondų administracija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Fondų administracija) yra įgaliota atlikti Vaikų išlaikymo fondo administratoriaus funkcijas.

Vaikų išlaikymo fondo įstatymo tikslas suteikti išlaikymą nepilnamečiams vaikams, ilgiau kaip mėnesį negaunantiems išlaikymo iš tėvų, yra pasiektas. Nuo 2008 m. sausio 1 d. išlaikymo iš tėvų negaunantys vaikai iš Fondo gali gauti iki 1,5 MGL (195 Lt) dydžio išmoką per mėnesį. Tokiu būdu sudaromos galimybės nemažai daliai nepilnose šeimose augančių vaikų gauti daugiau pajamų, pagerinti jų socialinę ir finansinę būklę bei sumažinti socialinę atskirtį. Fondų administracijoje per du metus, t.y. iki 2010 m. sausio 1 d., buvo gauta 25540 prašymų išmokai iš Fondo gauti. Iš jų 17970 prašymų buvo gauta 2008 metais, 7570 – 2009 metais. Per mėnesį gaunama apie 630 naujų prašymų. Vidutinis metinis išmokų gavėjų skaičius 20000. 2008 m. išmokoms mokėti buvo panaudota 14 963 tūkst. Lt. Lt, 2009 m. – 33 439,7 tūkst. Lt. 2010 m. sausio 1 d. duomenimis išmokas gavo 19388 vaikai.

Siekiant antrojo minėto įstatymo tikslo iš tėvų, nevykdančių teismo sprendimo ir neteikiančių išlaikymo savo nepilnamečiams vaikams, išieškoti išmokėtas iš Fondo išmokas su 5 proc. metinėmis palūkanomis, Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. A1-179 yra patvirtintas Išmokėtų iš Vaikų išlaikymo fondo išmokų atgavimo iš skolininkų tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas), kuris nustato išmokėtų iš Fondo išmokų atgavimo iš skolininkų tvarką, sąlygas ir terminus. Tvarkos apraše įtvirtinta, kad Fondų administracija priima sprendimą dėl iš Fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko, jeigu nuo išmokų iš Fondo mokėjimo pradžios praėjo ne mažiau kaip 24 mėnesiai arba vaikui iš Fondo išmokėtų išmokų suma yra ne mažesnė kaip 2500 litų. Pažymėtina, kad Fondų administracijai informavus skolininkus apie mokamas išmokas jų vaikams, iki šiol skolininkai geranoriškai grąžino 186 tūkst. Lt (74 tūkst. Lt – 2008 m. ir 112 tūkst. Lt 2009 m.). Tai nėra didelė suma, bet ji svarbi ir vertintina tėvų atsakingumo ugdymo požiūriu.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: vienas iš reikalaujamų dokumentų išmokai iš Fondo gauti yra antstolio, vykdančio teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo išieškojimą pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas, išduota nustatytos formos pažyma. Tačiau kyla problemos dėl vaikų, kurių tėvai (motinos), neteikiantys išlaikymo savo vaikui, gyvena užsienyje ir iš kurių išlaikymo išieškojimas nevykdomas pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas (t. y. išieškojimo nevykdo Lietuvoje veikiantis antstolis). Tokiu atveju pareiškėjas neturi galimybės pateikti nustatytos formos antstolio pažymos, patvirtinančios, kad vaikas negauna išlaikymo. Dėl šios įstatymo nuostatos tie vaikai, kurių tėvai gyvena užsienio valstybėse ir neteikia savo vaikams išlaikymo, išmokų iš Fondo negauna, jeigu išieškojimo nevykdo Lietuvos Respublikos teritorijoje veikiantis antstolis.

Vadovaujantis minėto Tvarkos aprašo 9 punktu, sprendimas dėl iš Fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko per mėnesį nuo jo priėmimo dienos turi būti pateiktas vykdyti antstoliui pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. 36-1340) nuostatas. Civilinio proceso kodekso 610 straipsnyje numatyta, kad visas vykdymo išlaidas apmoka išieškotojas. Išimtyms dėl vykdymo išlaidų apmokėjimo gali būti nustatytos Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje (Žin., 2005, Nr. 130-4682). Įvykdžius Sprendimą, šios išlaidos išieškomos iš skolininko. Pažymėtina, kad Sprendimų vykdymo instrukcijos 28 punkte numatyta, kad vykdydamas vykdomuosius dokumentus dėl pinigų sumų išieškojimo valstybės naudai antstolis turi teisę atidėti visų vykdymo išlaidų apmokėjimą arba atleisti išieškotoją nuo šių išlaidų apmokėjimo. Fondų administracija, siekdama būti atleista nuo vykdymo išlaidų apmokėjimo, derino savo poziciją su Antstolių rūmų bei Teisingumo ministerijos atstovais, tačiau pastarieji nemato galimybės visiškai atleisti Fondų administracijos nuo vykdymo išlaidų apmokėjimo, todėl šiuo metu vyksta Antstolių

rūmų ir Fondų administracijos kompromisinio susitarimo derinimas. Pažymėtina, kad Lietuvos antstolių rūmų siūlymu, Fondų administracija, pateikdama vykdyti sprendimą ar vykdomąjį raštą, turėtų apmokėti privalomiems veiksams atlikti būtinas vykdymo išlaidas, kurios sudaro 30 Lt, ir dalį papildomų vykdymo išlaidų, kurios patiriamos atliekant veiksmus konkrečioje vykdomojoje byloje, kurios sudaro 80 Lt. Taigi, vieno sprendimo dėl iš Fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko pateikimas antstoliui vykdyti Fondų administracijai kainuotų 110 Lt, kurie turi būti sumokami iš karto, teikiant sprendimą antstoliui. Nuo 2010 m. sausio 1 d. planuojama pradėti išieškojimą iš 1700 skolininkų, o tai pareikalautų 187 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos nuostatomis, įpareigojančiomis garantuoti Konvencijoje numatytas teises kiekvienam vaikui, be jokios diskriminacijos, nepriklausomai nuo vaiko, jo tėvų arba teisėtų globėjų rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautybės, etninės ar socialinės kilmės, turto, sveikatos, luomo ar kokių nors kitų aplinkybių, siūlytume svarstyti galimybę papildyti Vaikų išlaikymo fondo įstatymo 3 straipsnį nustatant, kad išlaikymo negavimo faktas gali būti patvirtinamas ne tik antstolio, vykdančio teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo išieškojimą pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas, išieškotojui išduodama nustatytos formos pažyma, bet ir užsienio valstybių kompetentingų institucijų išduotu dokumentu, patvirtinančiu, kad skolininkas neteikia išlaikymo vaikui.

Taip pat, taupant valstybės biudžeto lėšas, siūlome svarstyti galimybę kreiptis į Teisingumo ministeriją ir tarpininkauti Fondų administracijai siekiant ją atleisti nuo sprendimo vykdymo išlaidų apmokėjimo arba šias išlaidas sumažinti. Siekiant kuo greičiau išspręsti išieškojimo iš skolininkų finansavimo klausimą, tikslinga pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimą Nr. 814 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo įgyvendinimo“ (Žin., 2007, Nr. 91-3623), įtvirtinant nuostatą, kad Fondo lėšos naudojamos valstybės skiriamoms vaikui išlaikyti piniginiams lėšoms mokėti Vaikų išlaikymo fondo įstatyme nustatytais pagrindais ir tvarka, banko operacijoms, susijusioms su valstybės skiriamų vaikui išlaikyti piniginių lėšų pervedimu į nurodytą asmeninę sąskaitą banke apmokėti pagal atitinkamo banko įkainius bei vykdymo išlaidoms, susijusioms su išmokėtų fondo išmokų ir palūkanų išieškojimu iš skolininkų, padengti.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Fondų administracijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iniciatyva, siekiant tobulinti ir tikslinti teisinį reglamentavimą valstybės perimto įsipareigojimo suteikti vaikams nustatyto dydžio išlaikymą įgyvendinimo srityje, pašalinti šiuo metu galiojančiame Įstatyme esančias dviprasmybes, nevienodo jo interpretavimo galimybes, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1069 pritarė Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui ir pateikė jį svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: nėra.

3.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 26 d. nutarimas Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558).

Teisės akto reguliavimo sritis: nelegalaus darbo reiškinių kontrolės veiksmų koordinavimas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: sumažinti nelegalaus darbo reiškinius bei koordinuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos,

Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinės darbo inspekcijos ir teritorinių skyrių vykdomus nelegalaus darbo reiškinių kontrolės veiksmus.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Valstybinė darbo inspekcija koordinuoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinės darbo inspekcijos ir teritorinių skyrių vykdomus nelegalaus darbo reiškinių kontrolės veiksmus. Koordinuodama nelegalaus darbo reiškinių kontrolę ir derindama veiksmus su institucijomis ir įstaigomis rengia nelegalaus darbo reiškinių kontrolės metodikas ir rekomendacijas, nustato kontroliuojančiųjų institucijų ir įstaigų pareigūnams bendradarbiavimo organizuojant bendrus patikrinimus tvarką. Taip pat kiekvienais metais parengia bendrąsias nelegalaus darbo reiškinių apskaitos formas (ketvirčio), analizuoja kontrolės rezultatus ir teikia išvadas visoms nelegalų darbą kontroliuojančioms institucijoms ir įstaigoms. 2002 metais nelegalaus darbo kontrolę bei prevenciją vykdančios institucijos išaiškino 8 590 nelegaliai dirbusius asmenis, o per 2008 m. – 3 874, tai 2,2 karto mažiau nei 2002 m. 2008 metais institucijos surašė 2 798 administracinės teisės pažeidimų protokolus, kai tuo tarpu 2002 m. buvo surašyta 6 359. Nelegalaus darbo kontrolę bei prevenciją vykdančios institucijos turinčios teisę pradėti ikiteisminį tyrimą per 2002 m. iškėlė 1407 ikiteisminio tyrimo bylas, o 2008 m. tokių bylų iškelta 393.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: šiuo metu įvairių šešėlinės ekonomikos apraiškų kontrolę vykdo įvairios kontrolės institucijos, kurios nėra įtrauktos į 2001 m. lapkričio 26 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“ (Žin., 2001, Nr. 99-3558). Efektyvesnei šešėlinės ekonomikos kontrolei bei prevencijai tikslinga koordinuoti ir kitų kontrolės institucijų veiksmus (pvz. Valstybinės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinės kelių transporto inspekcija ir kt.), vykdant joms pavestas funkcijas, susijusias su šešėlinės ekonomikos kontrole bei prevencija. Be to, atsižvelgiant į tai, kad dauguma neteisėtos veiklos formų nėra susijusios su Valstybinės darbo inspekcijos tiesioginėmis funkcijomis, tačiau praktiškai visuomet neteisėta veikia siekiama išvengti mokesčių, t. y. pažeidžiami valstybės fiskaliniai interesai, apskričių koordinacinio organo veiklą organizuoti turėtų už mokesčių administravimą atsakinga institucija. Pažymėtina, kad šiuo metu apskrityse veikia Koordinacinės tarybos institucijų, bendradarbiavimui kovai su ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais gerinti, kurių veiklai metodiškai vadovauja Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovai. Centrinio koordinacinio organu galėtų būti prie Komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr.57-2314) įsteigta centrinė koordinavimo grupė, kuriai vadovautų Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovas. Toks sprendimas labiau atitiktų ir užsienio šalių praktiką, kadangi ES nėra nei vienos valstybės, kur nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimas būtų pavestas darbo inspekcijoms.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabų ir pasiūlymų iš suinteresuotų asmenų negauta.

4. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Sveikatos apsaugos ministerija.

4.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512).

Teisės akto reguliavimo sritis: reguliuoja sveikatos draudimo sritį.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: tinkamas sveikatos draudimo įgyvendinimas, apdraustųjų teisių užtikrinimas, privalomojo sveikatos draudimo sistemos veikimo užtikrinimas.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: įgyvendinamas sveikatos draudimas, apdraustųjų teisės užtikrinamos kompensuojant jiems asmens sveikatos priežiūros paslaugas, medicinos pagalbos priemonių ir vaistų įsigijimo išlaidas, veikia įstatyme nustatyta privalomojo sveikatos draudimo sistema.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių nėra, tačiau, jei Sveikatos draudimo įstatymo taikymo problemos nebus sprendžiamos, tokių pasekmių gali kilti.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: Įgyvendinant Sveikatos draudimo įstatymą susiduriama su tam tirkomis problemomis: nėra tinkamai reglamentuotas užsieniečių sveikatos draudimas. Užsieniečių sveikatos draudimą reglamentuojančiuose straipsniuose neaptarti kai kurie jų sveikatos draudimo aspektai ir susidaro situacijos, kada užsieniečiai neturi galimybės dalyvauti sveikatos draudimo sistemoje. Pavyzdžiui, nenumatyta, kad draudžiamaisiais privalomuoju sveikatos draudimu gali būti asmenys, gyvenantys vienoje Europos Sąjungos valstybėje, bet legaliai dirbantys Lietuvos Respublikoje. Taip pat nėra reglamentuota, kad Lietuvos Respublikoje dirbančių užsieniečių šeimos nariai galėtų būti draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu. Iškyla tam tikrų problemų taikant įstatymą ir valstybės lėšomis draudžiamų asmenų kategorijoms. Pavyzdžiui, nustatyta, kad valstybės lėšomis draudžiami tik Europos Sąjungos aukštosiose mokyklose studijuojantys asmenys, nors analogiškai turėtų būti draudžiami bendrojo arba profesinio lavinimo mokyklose ir aukštesniosiose mokyklose besimokantys asmenys. Sveikatos draudimo įstatyme nustatyta, kad vienas iš tėvų yra draudžiamas privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis, jei augina vaiką iki 8 metų, o valstybiniame socialiniame draudime papildomos socialinės garantijos yra teikiamos vienam iš tėvų, auginančiam vaiką iki 3 metų. Todėl manytina, kad analogiškos nuostatos galėtų būti taikomos ir privalomojo sveikatos draudimo atveju, valstybės lėšomis draudžiant asmenis, kurie nedirba ir augina vaikus iki trejų metų. Pažymėtina, kad Sveikatos draudimo įstatyme reikėtų aiškiau apibrėžti asmens sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų paslaugų kompensavimą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, siekiant efektyvesnio Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų naudojimo. Tai būtų pasiekta įtvirtinus nuostatą, kad sutartys dėl iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto kompensuojamų paslaugų būtų sudaromos tik su tais paslaugų teikėjais, kurių veikla bus licencijuota ir atitiks jų veiklai įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus kriterijus. 2009 m. liepos mėnesį priėmus Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 6, 8, 17, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2009, Nr. 93-3983) nuo 2010 m. išnyksta tam tikros pajamų grupės, nuo kurių skaičiuojamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos, todėl gali būti prarasta Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų (pavyzdžiui, nelieka nuostatos, kad nuo darbdavio mokamų ligos išmokų už pirmas ligos dienas būtų mokamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos).

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų asmenų pastabų ir pasiūlymų pateikta nebuvo.

4.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimas Nr. 221 „Dėl veiklos, susijusios su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), licencijavimo, vietos registravimo, importo ir eksporto leidimų išdavimo ir šios veiklos kontrolės vykdymo taisyklių patvirtinimo (Žin., 2006, Nr. 29-985; 2009, Nr. 22-849).

Teisės akto reguliavimo sritis: narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolė ir stebėseną.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: užtikrinti veiklos, susijusios su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), licencijavimu, veiklos vietos registravimu, pirkėjų deklaracijų naudojimu, importo ir eksporto leidimų išdavimu ir šios veiklos kontrolės vykdymo koordinavimą, organizavimą ir įgyvendinimą. Šios veiklos koordinavimas, organizavimas ir įgyvendinimas bei kontrolės vykdymas turi tiesioginę įtaką šalies nacionaliniam saugumui, šių medžiagų neteisėtos apyvartos prevencijai bei narkomanijos paplitimui.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys veiklos, susijusios su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), organizavimą, vykdymą ir kontrolę atitinka ES reglamentų nuostatas, o išduoti dokumentai (licencijos, importo ir eksporto leidimai ir kiti) atitinka ES reikalavimus. Išduoti dokumentai vykdyti veiklas, susijusias su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), pripažįstami kitose ES valstybėse ir trečiojoje šalyse, nėra varžoma prekyba narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais).

Vykdoma efektyvi narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolė ir stebėseną, didėja valstybės lėšos, skiriamos kovai su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) apyvarta. Nustačius valstybės rinkliavų dydžius už tam tikras valstybės institucijų teikiamas paslaugas padidėjo valstybės biudžeto surenkamos iš rinkliavų pajamos.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: įgyvendinant teisės aktą neigiamų pasekmių neatsirado.
Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: tobulinti teisės aktą būtinybės nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų asmenų pastabų ir pasiūlymų dėl galiojančio teisės akto nebuvo pateikta.

5. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Švietimo ir mokslo ministerija.

5.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 21 d. nutarimo Nr. 60 „Dėl užsienyje įgytų kvalifikacijų, suteikiančių teisę į aukštąjį mokslą, bei aukštojo mokslo kvalifikacijų vertinimo ir akademinio pripažinimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 12-369).

Teisės akto reguliavimo sritis: užsienyje įgytos kvalifikacijos pripažinimas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: tikslas, kurio buvo siekiama tvirtinant Užsienyje įgytų kvalifikacijų, suteikiančių teisę į aukštąjį mokslą, ir aukštojo mokslo kvalifikacijų vertinimo ir akademinio pripažinimo nuostatus – užtikrinti Lisabonos pripažinimo konvencijos ir kitų konvencijų, skirtų akademiniam pripažinimui, įgyvendinimą Lietuvoje ir reglamentuoti minėtų kvalifikacijų vertinimą ir akademinį pripažinimą Lietuvos Respublikoje. asmenims, įgijusiems kvalifikacijas užsienyje ir siekiantiems tęsti studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose, verstis profesine veikla ar dirbti pagal profesiją, kai teisė vertis ja ar darbas pagal ją nėra reglamentuojami Lietuvos Respublikos teisės aktais.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priėmus Nutarimą sukurta viena svarbiausių Lietuvos Respublikos įstatymo dėl Lisabonos pripažinimo konvencijos ratifikavimo įgyvendinimo priemonių bei užsienio institucijų suteiktų kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo įrankių. Nutarimu reglamentuotas užsienio kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, ir aukštojo mokslo kvalifikacijų vertinimas ir pripažinimas.

Nutarimu įtvirtinti pagrindiniai Lisabonos pripažinimo konvencijoje deklaruojami principai. Iš Lisabonos pripažinimo konvencijos bei šią konvenciją aiškinančių ir kitų vertinimą ir pripažinimą reglamentuojančių tarptautinių teisės aktų perkėlus dalį Nutarimu įtvirtintų taisyklių, Nuutarimu Lietuvos Respublika garantuoja duotų įsipareigojimų kitoms Lisabonos pripažinimo konvencijos narėms vykdymą.

Palyginus su iki Nutarimo patvirtinimo galiojusiais ir užsienio institucijose įgytų kvalifikacijų vertinimą ir pripažinimą reglamentavusiais „Užsienyje įgytų kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo nuostatais“, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1460, Nutarimu geriau užtikrintas Lisabonos pripažinimo konvencijos deklaruojamų principų dėl vertinimo ir pripažinimo procedūrų aiškumo ir skaidrumo įgyvendinimas.

Nutarimu sukurtas teisinis pagrindas kurti poįstatyminius teisės aktus, kurie detalčiau reglamentuoja Nutarime deklaruojamų vertinimo ir pripažinimo principų taikymą vertinimo ir pripažinimo praktikoje.

Nutarimu užtikrintas „vieno langelio“ principas: dokumentai vertinimui ir akademiniam pripažinimui pateikiami bei vertinimo ir pripažinimo sprendimai gaunami per vieną instituciją – Studijų kokybės vertinimo centrą.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamos pasekmės nacionaliniame lygmenyje: Nutarime atskirtos vertinimo ir pripažinimo funkcijos. Tai labai biurokratizuoja sistemą ir prailgina vertinimo ir pripažinimo terminus. Pagal Nutarimą vertinimas turi būti atliktas per 3 mėnesius (su galimybe terminą pratęsti), o pripažinimas per 1 mėnesį (su galimybe terminą pratęsti).

Tokia vertinimo ir pripažinimo sistema reikalauja, kad visi ją norminantys bei reguliuojantys dokumentai būtų tvirtinami arba švietimo ir mokslo ministro, arba Studijų kokybės vertinimo centro vadovo. Tai kuria sustabarėjusią sistemą, kuri negali greitai ir lanksčiai reaguoti į aplinkos pokyčius.

Nutarimas eliminuoja aukštąsias mokyklas iš vertinimo ir pripažinimo proceso.

Nutarimas neregamentuoja užsienyje įgytų mokslo laipsnių pripažinimo.

Neigiamos pasekmės instituciniame (aukštųjų mokyklų) lygmenyje: dabar egzistuojanti kvalifikacijų pripažinimo sistema smarkiai stabdo aukštųjų mokyklų tarptautiškumo planus ir sąlygoja gana didelį mobilių užsienio studentų skaičių sumažėjimą. Pripažinimo sistema neskatina neformaliojo ir patirtinio mokymosi pripažinimo sistemos vystymosi.

Neigiamos pasekmės individams: formalizuota sistema prailgina sprendimo laiką, neigiamai įtakoja asmens psichologinę būseną bei jo požiūrį į šalies suinteresuotumą jo studijomis.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: nors Lisabonos pripažinimo konvencijos nuostatos perkeltos į Lietuvos Respublikos teisės aktus, tačiau vertinimo ir pripažinimo procedūras būtina tobulinti. Reikėtų diegti Lietuvos aukštosiose mokyklose kvalifikacijų vertinimo kultūrą, labiausiai pasirengusioms aukštosioms mokykloms suteikti teisę atlikti kvalifikacijų vertinimą ir pripažinimą. Taip pat reikėtų tobulinti vidurinio ir aukštojo mokslo kvalifikacijų akademinio vertinimo ir pripažinimo eigos bei procedūrų schemą.

Siūlymai dėl užsienyje įgytų kvalifikacijų neigiamų pasekmių naikinimo: aukštosios mokyklos turėtų dalyvauti užsienyje įgytų kvalifikacijų akademinio pripažinimo procese kaip pripažinimą atliekanti institucija, kai pareiškėjai siekia studijuoti Lietuvoje; turėtų būti atsisakoma pripažinimo proceso dvipakopiškumo, kai privaloma atlikti dvi formalizuotas administracines procedūras – vertinimą ir pripažinimą; vadovaujantis Lisabonos pripažinimo konvencija, formalizuotas sprendimas dėl kvalifikacijos vertinimo turėtų būti tik pripažinimas. Kitais atvejais paprastai duodama rekomendacija.

Pareiškėjams ir toliau turėtų būti užtikrinama teisė apskųsti priimtą sprendimą, tačiau turi atsirasti ir aktyvi, nuolatinė priimamų sprendimų priežiūra.

Siūlymai dėl užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimo tobulinimo: atsižvelgus į tarptautinių teisės aktų rekomendacijas, turėtų būti parengti kvalifikacijų vertinimo etapų aprašai, kuriuose esminių

skirtumų nustatymas būtų tik vienas iš etapų. Tai leistų atsisakyti vykdyti kvalifikacijos lyginimo procedūrą, kai kvalifikacija suteikta ar įgyta neteisėtai, nes ieškoti esminių skirtumų tarp tokios kvalifikacijos ir artimiausios Lietuvoje teikiamos kvalifikacijos yra netikslinga; mokslo (meno) daktaro laipsnių pripažinimas reglamentuotinas atskiru nutarimu. Būtų tikslinga visų užsienyje įgytų aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimą apjunti į vieną teisės aktą, todėl Nutarimą reikėtų papildyti nuostatomis dėl užsienyje įgytų mokslo (meno) daktaro laipsnių pripažinimo. Būtina peržiūrėti mokslo (meno) daktaro laipsnių pripažinimo procedūras.

Numatomi siūlomo modelio įgyvendinimo rezultatai: sėkmingai įgyvendintas siūlomas kvalifikacijų ir mokslo laipsnių vertinimo ir pripažinimo modelis ne tik užtikrintų Lisabonos pripažinimo konvencijos taikymą praktikoje, bet ir sudarytų sąlygas greičiau ir lanksčiau pripažinti užsienyje įgytas kvalifikacijas. Aukštasis mokyklas įtraukus į kvalifikacijų pripažinimo procesą, atsirastų galimybės atsisakyti detalaus procesų ir procedūrų reglamentavimo. Todėl vertinimo procedūros siekiantiems studijuoti taptų lankstesnės, labiau atliepiančios pasaulines pripažinimo tendencijas ir galimus pokyčius. Lietuvos aukštosios mokyklos taps konkurencingesnės ir patrauklesnės Lietuvos ir užsienio piliečiams, įgijusiems kvalifikaciją svetur, todėl galės sėkmingai integruotis į Europos Sąjungos aukštojo mokslo erdvę, reaguoti į laisvo studentų judėjimo sukuriamas realijas ir būti lygiavertėmis partnerėmis kitų šalių aukštosios mokykloms. Tikimasi, kad panaikinus ilgai trunkantį mokslo laipsnių nostrifikavimą bus sukurtos palankesnės sąlygos mokslininkams grįžti ar jiems pritraukti. Greta užsienyje įgyto mokslo laipsnio diplomo nebus išduodamas dar ir Lietuvos Respublikos mokslo laipsnio diplomas, kuris iš tikrųjų Lietuvoje neįgyjamas.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų asmenų pastabų ir pasiūlymų negauta.

6. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Teisingumo ministerija.

6.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas (Žin., 2008, Nr. 6-212).

Teisės akto reguliavimo sritis: Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas nustato nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimą, nesąžiningos komercinės veiklos rūšis ir atvejus, institucijas, atsakingas už šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą, ir atsakomybę už šio įstatymo pažeidimus.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: priimant Įstatymą buvo siekiama į Lietuvos nacionalinę teisę perkelti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (toliau – Direktyva 2005/29/EB). Direktyvoje 2005/29/EB įtvirtintas bendrasis nesąžiningos komercinės veiklos draudimas, klaidinančios ir agresyvios komercinės veiklos kriterijai, nustatytas konkrečių atvejų, kurie preziumuojami nesąžiningais, sąrašas. Atsižvelgiant į tai, kad Direktyva 2005/29/EB yra maksimalaus harmonizavimo, ji į Lietuvos teisę privalėjo būti perkelta visiškai.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: skatinamas verslo ir vartotojų pasitikėjimas vidaus rinka, galioja tie patys reikalavimai dėl nesąžiningos komercinės veiklos visoje Europos Sąjungoje, nesąžiningos komercinės veiklos kontrolė vykdoma efektyviai, užtikrinama sąžininga komercinės veiklos subjektų konkurencija.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių nenustatyta.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: atliekant Įstatymo stebėseną, buvo kreiptasi į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą (pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymo tobulinimo nepateikė) ir Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą (toliau – Tarnyba).

Išanalizavus Įstatymo nuostatas, įvertinus Tarnybos pateiktus pasiūlymus, nustatytos tam tikros galimos Įstatymo nuostatų praktinio taikymo problemos.

1. Dėl nesąžiningos komercinės veiklos kontrolės institucijų kompetencijos

Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kaip laikomasi šio įstatymo nuostatų, išskyrus šio straipsnio 2 dalies nuostatas, kontroliuoja Tarnyba. Minėto straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Konkurencijos taryba kontroliuoja, ar reklama nėra klaidinanti, ir lyginamąją reklamą Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo nustatyta tvarka.

Įstatymas nepakankamai išsamiai atskiria institucijų kompetenciją, todėl galimi tiek funkcijų dubliavimo, tiek „pilkųjų zonų“ atvejai. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atitinkamai tikslinti Įstatymo 9 straipsnio nuostatas, konkretizuojant kontrolės institucijų kompetenciją pagal šį Įstatymą.

2. Dėl prašymo (skundo) pateikimo ir nagrinėjimo procedūros terminų

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo prašymo (skundo) pateikimo dienos priima motyvuotą nutarimą pradėti arba atsisakyti pradėti prašymo (skundo) nagrinėjimo procedūrą. Atsižvelgiant į tai, kad siekiant ištirti aplinkybes, ar yra pagrindas oficialiam tyrimui pagal Įstatymą pradėti, būtina paprašyti galimai Įstatymą pažeidusio komercinės veiklos subjekto pateikti paaiškinimus dėl skunde išdėstytų aplinkybių. Pastebėtina, kad komercinės veiklos subjekto atsakymą Tarnyba gali gauti ir vėliau nei per trisdešimt dienų nuo skundo gavimo (privalomas informacijos pateikimas Įstatyme nėra nustatytas), taigi yra priversta arba praleisti terminą pradėti oficialiam tyrimui, arba pradėti oficialų tyrimą negavusi komercinės veiklos subjekto paaiškinimo.

Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti efektyvią nesąžiningos komercinės veiklos kontrolę bei tinkamą Įstatymo nuostatų vykdymą, siūlytina Įstatyme nustatyti pareigą komercinės veiklos subjektui per 10 darbo dienų nuo Tarnybos kreipimosi pateikti prašomą informaciją bei numatyti atitinkamą baudą dėl šios informacijos nepateikimo.

3. Dėl Tarnybos atsisakymo pradėti Įstatymo pažeidimo nagrinėjimo tyrimą

Tarnybos rašte teigiama, kad Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje taip pat nurodyta, jog per trisdešimt dienų priimamas prašymas ne tik pradėti, bet ir atsisakyti pradėti oficialų tyrimą. Visgi Įstatyme nėra visiškai aiškiai nurodyta, kada privalo būti priimamas atsisakymas pradėti tyrimą – ar tik tais atvejais, kai pateikiamas skundas, atitinkantis skundui Įstatyme nustatytus reikalavimus, ar visais atvejais, kai pareiškėjas skundžiasi dėl nesąžiningos komercinės veiklos, nurodydamas Įstatymą, ar netgi tais atvejais, kai pareiškėjas skundžiasi abstrakčiai minėdamas galimą komercinės veiklos subjekto nesąžiningumą. Atsižvelgiant į tai, kad vartotojai savo skunduose Tarnybai nurodydami galimus savo teisių pažeidimus kartais tai įvardija tiesiog „nesąžiningumu“, net kai tai apskritai nėra susiję su Įstatymo taikymo sritimi, svarstyтина galimybė panaikinti nuostatas, reglamentuojančias nutarimą dėl atsisakymo pradėti tyrimą pagal Įstatymo 16 straipsnio 1 dalį.

4. Dėl tinkamo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 nuostatų perkėlimo

4.1. Atsižvelgiant į tai, jog Direktyvos I priedo 14 punkte įtvirtinta, jog draudžiamas „Piramidės pobūdžio skatinimo sistemos sukūrimas, jos naudojimas ar reklamavimas, kai vartotojui suteikiama galimybė gauti atlygį visų pirma už kitų vartotojų įtraukimą į tą sistemą, o ne už

produktų pardavimą ar naudojimą“, o Įstatymo 7 straipsnio 22 dalyje nurodytas „piramidinės prekių platinimo sistemos sukūrimas <...>“, svarstyti, ar Lietuvos teisės akte įtvirtinta nuostata nesusiaurina Direktyvoje įtvirtinto draudimo, kadangi skatinimo sistema apima ne tik prekių platinimą. Siūlytina nuostatą koreguoti ir suderinti su Direktyva.

Manytina, kad Įstatymo 7 straipsnio 22 punkte pateiktas piramidinės prekių platinimo sistemos sukūrimo apibrėžimas neapima visų galimų atvejų, todėl siūlytina keisti apibrėžimą, be kita ko, įvedant naują sąvoką Įstatymo 2 straipsnyje.

4.2. Direktyvos 2 straipsnio b punkte nustatyta, jog „prekybininkas“ – bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, kuris komercinėje veikloje, kuriai taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, susijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija, ar bet kuris asmuo, veikiantis prekybininko vardu arba jo naudai“, tuo tarpu Įstatymo 2 straipsnio 5 punkte nurodyta, jog „Komercinės veiklos subjektas – asmuo, vykdomas komercinę veiklą ir užsiimantis verslu ar profesine veikla“.

Atsižvelgiant į tai, kad kartais tik iš faktinių aplinkybių gali paaiškėti, kad kitas asmuo veikia komercinės veiklos subjekto naudai ir atstovavimo santykius reguliuojančios nacionalinės teisės normos nėra pakankamos, siekiant konstatuoti, kad tam tikras subjektas veikia komercinės veiklos subjekto naudai, reikėtų patikslinti teisinį reguliavimą.

4.3. Direktyvos 8 straipsnio 5 dalyje nustatyta, jog „Bendrijos teisės nustatyti informaciniai reikalavimai dėl komercinio pranešimo, įskaitant reklamą arba prekybą, kurių neišsamus sąrašas pateikiamas II priede, laikomi esminiais.“, tuo tarpu Įstatymo 6 straipsnio 4 dalis numato, jog „Jeigu teisės aktuose nustatoma, kad vykdomas komercinę veiklą kitą informaciją pateikti privaloma, ta informacija laikoma esmine“. Taigi, vadovaujantis Direktyvos 2005/29/EB nuostatomis, nesąžininga komercinė veikla pripažįstama tik tos informacijos neatskleidimas, kuri kaip privaloma pateikti nurodyta kituose ES teisės aktuose. Tuo tarpu vadovaujantis Įstatymu, nesąžininga komercinė veikla būtų laikomas ne tik iš ES teisės aktų perkeltos privalomos pateikti informacijos neatskleidimas, bet ir bet kokios kitos, tik Lietuvos nacionalinėje teisėje nustatytos, privalomos informacijos nepateikimas. Todėl svarstyti, ar Įstatymas nenustato griežtesnių reikalavimų privalomai pateikti informacijai nei nustatyti Direktyvoje. Remiantis išdėstytu bei siekiant teisinio aiškumo ir nuoseklumo reikėtų atitinkamai patikslinti Įstatymo nuostatas.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: pastabas ir pasiūlymus nustatyta tvarka galėjo teikti suinteresuoti asmenys, tačiau pasiūlymų nebuvo gauta.

6.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2008, Nr. 22-804).

Teisės akto reguliavimo sritis: Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo tikslas – ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę, tvarkant asmens duomenis. Šis įstatymas reglamentuoja santykius, kurie atsiranda tvarkant asmens duomenis automatiniu būdu, taip pat neautomatiniu būdu tvarkant asmens duomenų susistemintas rinkmenas: sąrašus, kartotekas, bylas, sąvadus ir kita. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas nustato fizinių asmenų, kaip duomenų subjektų, teises, šių teisių apsaugos tvarką, juridinių ir fizinių asmenų teises, pareigas ir atsakomybę, tvarkant asmens duomenis.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: 2008 metais prieš priimant Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą buvo siekiama patikslinti asmens kodo naudojimo teisinį reguliavimą, įteisinti ir sureguliuoti asmens duomenų tvarkymą panaudojant vaizdo stebėjimo priemones, patikslinti asmens mokymo vertinimo ir asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslais teisinį reguliavimą, nustatyti skundų nagrinėjimo tvarką, sureguliuoti už duomenų apsaugą

atsakingo asmens ar padalinio teisinį statusą bei patikslinti nuostatas dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nepriklausomumo didinimo.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priėmus Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą buvo tinkamai patikslintos nuostatos dėl asmens kodo naudojimo ir sureguliuotas asmens duomenų tvarkymas, panaudojant vaizdo stebėjimo priemones. Šiame įstatyme apibrėžta vaizdo stebėjimo sąvoka, įstatymas papildytas nauju skirsniu, reguliuojančiu asmens duomenų tvarkymą vykdant vaizdo stebėjimą. Minėtame įstatyme numatomos asmens duomenų tvarkymo vykdant vaizdo stebėjimą sąlygos, nustatoma, kad duomenų valdytojas privalo reguliuoti tokį tvarkymą rašytiniu dokumentu, nustatyti reikalavimai duomenų subjektų informavimui, įtvirtintos nuostatos dėl vaizdo stebėjimo priemonių įrengimo.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: pažeista pusiausvyra tarp žmogaus privatumo gynimo ir teisėto ir viešo asmens duomenų tvarkymo, aiškiai ir nedviprasmiškai nustatant, kad žmogaus privataus gyvenimo ir jo asmens duomenų neliečiamumas yra užtikrinami ir saugomi tiek, kiek tai neprieštarauja teisėtam ir viešam tokių duomenų tvarkymui pagal duomenų valdytojams įstatymų nustatytas prievoles.

Vienpusiškai formuojama asmens duomenų teikimo poįstatyminio reguliavimo praktika, kuria siekiama nepagrįstai apriboti asmens duomenų teikimą automatinio būdu, kai tuo tarpu absoliuti dauguma asmens duomenų valdytojų yra Vyriausybės nustatyta tvarka pranešę Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai ir tvarko duomenis automatinio būdu.

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme nenustatyta valstybės institucija, kuri būtų atsakinga už valstybės politikos formavimą asmens duomenų apsaugos srityje ir už Lietuvos politikos formavimą Europos Sąjungos asmens duomenų apsaugos srityje.

Nepakankamas ir neaiškus šio įstatymo 22 straipsnio reglamentavimas dėl asmens duomenų apie suteiktas finansines paslaugas, susijusias su rizikos prisiėmimu, nenurodyta, kokios tai rinkmenos, nenustatyta, kas šias rinkmenas valdo, kam ir kokie duomenys iš šių rinkmenų teikiami.

Šiuolaikinės žinių ir informacinės visuomenės požiūriu atgyvenusios ir pasenusios įstatymo nuostatos, nustatančios, kad duomenų subjektas teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę gauti informaciją, iš kokių šaltinių ir kokie jo asmens duomenys surinkti, kokiu tikslu jie tvarkomi, kokiems duomenų gavėjams teikiami ir buvo teikti bent per paskutinius vienus metus, gali įgyvendinti tik pateikęs duomenų valdytojui ar tvarkytojui asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Galiojančio Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatos, pagal kurias duomenų subjektas dėl savo neteisingų, neišsamių ar netikslių asmens duomenų ištaisymo arba nesutikimo, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, į duomenų valdytoją gali kreiptis su prašymu, išreikštu rašytine, žodine ar kita forma sukelti daug konfliktų, neužkerta kelio nepagrįstam asmens duomenų tvarkymui, neleidžia asmeniui, siekiančiam apginti savo pažeistas teises, pateikti jo tikrąją valią išreišiantį dokumentą teismui kaip rašytinį įrodymą.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: Lietuvos bankų asociacija, Lietuvos vartojimo kredito asociacija ir asociacija „Investors‘ Forum“ inicijavo Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 21 ir 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, nes jų nuomone, šiuo metu galiojančiame įstatyme nustatytas nepakankamai aiškus ir išsamus asmens duomenų apie suteiktas finansines paslaugas, susijusias su rizikos prisiėmimu, reglamentavimas.

Atsižvelgdama į pateiktus pasiūlymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimą dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos statuso pakeitimo iš Vyriausybės įstaigos į įstaigą prie

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir anksčiau išdėstytas teisinio reguliavimo problemas, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija parengė Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 1, 2, 3, 6, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 36, 38, 40 ir 53 straipsnių, ketvirtojo ir devintojo skirsnių pavadinimų pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 15-1 ir 35-1 straipsniais įstatymo projektą.

Įvertinant tai, kad anksčiau minėtų institucijų siūlomos pataisos yra galimos tik atitinkamai patikslinus Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymą, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija parengė ir Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo 3 ir 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 1, 2, 3, 6, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 36, 38, 40 ir 53 straipsnių, ketvirtojo ir devintojo skirsnių pavadinimų pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 15¹ ir 35¹ straipsniais įstatymo projektas kartu su Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo 3 ir 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu 2009 m. gruodžio 29 d. buvo pateikti derinti visoms suinteresuotoms institucijoms ir paskelbti viešai svarstyti visuomenei.

6.3. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (dėl nuostatų, įtvirtinančių arešto instituto teisinį reglamentavimą).

Teisės akto reguliavimo sritis: arešto bausmės taikymas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau vadinama – BK) nuostatas ir administracinės nuobaudos administracinio arešto taikymo mechanizmas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: arešto bausmė Lietuvoje pradėta taikyti nuo 2003 m. gegužės 1 d., įsigaliojus naujai BK redakcijai. Areštas yra trumpalaikis laisvės atėmimas, atliekamas areštinėje. Arešto bausmės terminas skaičiuojamas paromis. Areštas, kaip kriminalinė bausmė, yra viena iš laisvės atėmimo rūšių, nes jo esmė, kaip ir terminuoto laisvės atėmimo bausmės bei laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės, yra fizinis nuteistųjų izoliavimas nuo visuomenės.

Administracinis areštas – tai viena iš administracinių nuobaudų rūšių, įtvirtintų Administracinių teisės pažeidimų kodekse (toliau vadinama – ATPK). Administracinio arešto, kaip ir kitų administracinių nuobaudų, tikslai numatyti ATPK 20 straipsnyje. Administracinis areštas yra atsakomybės priemonė, kuri skiriama administracinių teisės pažeidimą padariusiems asmenims nubausti bei siekiant auklėti, kad jie laikytųsi įstatymų, gerbtų bendro gyvenimo taisykles, taip pat kad tiek pats teisės pažeidėjas, tiek ir kiti asmenys nepadarytų naujų teisės pažeidimų.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Arešto bausmė (pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 50-61 straipsnius ir Areštinių vidaus tvarkos taisykles) vykdoma kamerų tipo patalpose – tai leidžia sumažinti nuteistųjų subkultūros įtaką, palyginus su įprasta laisvės atėmimo bausmės vykdymo forma pataisose. Teigiamai vertintina ir galimybė arešto bausmę atlikti poilsio dienomis. Tokia arešto bausmės vykdymo tvarka yra vertintina itin palankiai, ja sudaromos sąlygos siekti laisvės atėmimo tikslų nenutraukiant nuteistojo asmens socialinių ryšių (ypatingai – neprarasti darbo vietos).

Jeigu arešto bausmės būtų iš viso atsisakyta, atsižvelgiant į egzistuojančią teismų praktiką, tai reikštų platesnį terminuoto laisvės atėmimo bausmės taikymą. Tačiau terminuoto laisvės atėmimo bausmės taikymo apimtys gali išsiplėsti ir atsisakius arešto kitose BK specialiosios dalies normose.

ATPK 29 straipsnyje nustatius arešto nuobaudos taikymo tvarką ir sąlygas, buvo sudaryta galimybė išimtiniais atvejais už atskirų rūšių administracinių teisės pažeidimų padarymą skirti administracinį areštą iki trisdešimties parų.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: pažymėtina, kad Lietuvoje bausmių taikymo praktikoje laisvės atėmimo bausmės vidurkis, lyginant su kitomis šalimis, yra labai didelis: 2008 m. jis sudarė net 5 metus ir 5 mėnesius, skaičiuojant pagal įkalinimo įstaigose šią bausmę atliekantiems asmenims paskirtų bausmių trukmę (be arešto bausmės).

Darytina išvada, kad tam tikri reikšmingi pokyčiai vyko iki 2003 m., o nuo 2004 m. pozityvių tendencijų nėra. Galima kelti hipotezę, kad naujajame BK numatyti papildomi apribojimai laisvės atėmimo bausmės taikymui, galbūt ir arešto bausmė, lėmė tokias tendencijas. Kitaip tariant, Lietuvoje priimant tam tikrus sprendimus, būtina atsižvelgti į tai, jog baudžiamasis politinis kontekstas verčia ieškoti būdų, kaip galėtų būti trumpinama laisvės atėmimo bausmės trukmė. Tam tikra (ženkli) dalis asmenų, nuteistų baudos ar viešųjų darbų bausmėmis, yra linkę siekti, kad bausmes teismas jiems pakeistų į arešto bausmę, kadangi šiuo metu galiojančios bausmių keitimo taisyklės, numatytos BK 65 straipsnyje (1 arešto para prilyginama 2 MGL dydžio baudai ar 6 viešųjų darbų valandoms), sudaro prielaidas arešto bausmei tapti sąlyginai švelnesne bausme, nei baudos ar viešųjų darbų bausmės. Todėl darytina išvada, kad reikėtų atsisakyti baudos keitimo į arešto bausmes galimybes. Manytina, kad paskirta bauda, kurios išieškojimas iš asmens civilinio proceso tvarka galėti „persekioti asmenį“ praktiškai neterminuotą laiką, būtų kur kas efektyvesnė priemonė nuteistojo atžvilgiu bei ekonomiškesnė jos vykdymo atžvilgiu.

Šiuo metu galiojančiame ATPK nėra nustatyta galimybė teismui skirti administracinį areštą atlikti tik poilsio dienomis. Nedarbo lygis šalyje didėja, o asmenys, kuriems teismas paskiria administracinio arešto bausmę, yra priversti bausmės atlikimo metu neatvykti į darbą, dėl ko jiems iškyta grėsmė netekti darbo. Atsižvelgiant į tai, kad administracinis areštas gali būti skiriamas iki trisdešimties parų, būtų tikslinga suteikti galimybę teismui skirti šią nuobaudą atlikti tik poilsio dienomis, siekiant sudaryti galimybes asmenims, padariusiems administracinius teisės pažeidimus, už kuriuos gali būti skiriamas administracinis areštas, neprarasti darbo. Be to, vadovaujantis ATPK 295 straipsniu, 304 straipsnio 2 dalimi ir 337 straipsniu, nutarimas skirti administracinį areštą vykdomas tuojau pat po nutarimo priėmimo. Toks reglamentavimas asmeniui, kuriam paskirtas administracinis areštas, užkerta kelią skusti teismo nutarimą dar prieš pradėdant atlikti jam paskirtą nuobaudą. Esant tokiam reglamentavimui neuztikrinama asmens, kuriam priimtas nutarimas skirti administracinį areštą, apsauga nuo galimų teismo klaidų. Pastaruoju metu susiklostė ydinga situacija, kai tam tikra dalis pažeidėjų – dažnai niekur legaliai nedirbantys ir (ar) neturintys nuosavybės teise turto ir pragyvenimo šaltinio – nesumoka jiems paskirtos piniginės baudos, o pradėdant paskirtos baudos išieškojimą, nesutinka, kad bauda būtų pakeista viešaisiais darbais, veikiau renkasi atlikti administracinį areštą, taip siekdami išvengti neigiamų materialinių administracinės atsakomybės priemonių taikymo pasekmių ir visuomenei naudingo darbo. Kadangi tokie pažeidėjai laiko administracinį areštą švelnesne nuobauda nei pinigine bauda ar viešieji darbai, dabartinis reguliavimas leidžia jiems pasiekti tai, kad iš esmės bet kuri pinigine bauda jiems pakeičiama administraciniu areštu. Taigi, labai sumenkėja paskirtos administracinės nuobaudos efektyvumas.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: darytina išvada, kad šiuo metu atsisakius arešto bausmės, teigiamų rezultatų sprendžiant nusikalstamų veikų prevencijos, nuteistųjų resocializacijos ir laisvės atėmimo vietų perpildymo problemas iš esmės nebūtų sulaukta. Lietuvos įkalinimo įstaigoms perėjus prie kamerinės sistemos, būtų galima panaikinti šiuo metu nepilnai užpildytas areštines, o jų

patalpas perduoti laisvės atėmimo vietoms, kas leistų bent iš dalies sumažinti kai kurių pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių (ypač Lukiškių tardymo izoliatoriaus – kalėjimo, Šiaulių tardymo izoliatoriaus) perpildymo problemą.

Šiuo metu būtų tikslinga spręsti tik dėl dalies areštinėse esančių vietų skaičiaus sumažinimo ir jų patalpų perdavimo laisvės atėmimo bausmes ar suėmimą vykdančių įstaigų reikmėms. Siūlytina pakeisti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. rugsėjo 30 d. įsakymą Nr. 243 „Dėl didžiausio leidžiamų laikyti kiekvienoje areštinėje nuteistųjų skaičiaus patvirtinimo“, sumažinant didžiausią leidžiamų laikyti nuteistųjų skaičių.

Darytina išvada, kad būtų tikslinga atsisakyti baudos bausmės keitimo į arešto bausmę galimybės, paliekant galimybes paskirtas baudas iš asmenų išieškoti Civilinio proceso nustatyta tvarka.

Teisingumo ministerija parengė Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 29, 35, 127, 130², 191, 263, 266, 272, 276, 282, 293, 295, 304, 314, 329, 334, 336 ir 337 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kurio tikslas – tobulinti tam tikrus administracinės atsakomybės taikymo aspektus. Įstatymo projektu siekiama įtvirtinti ATPK teismui galimybę nustatyti atlikti administracinį areštą tik poilsio dienomis; nustatyti galimybę nutarimą skirti administracinį areštą vykdyti po to, kai skundas dėl šio nutarimo lieka nepatenkintas, taip pat teismui paliekant teisę, atsižvelgus į bylos aplinkybes, nustatyti, kad nutarimas dėl administracinio arešto vykdomas tuojau pat po nutarimo priėmimo.

Taip pat Teisingumo ministerija parengė Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 313, 314, 334 ir 338¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kurio tikslas – išplėsti nemokamų viešųjų darbų, kaip alternatyvios administracinės nuobaudos, taikymo pagrindus ir užkirsti kelią pernelyg plačiam administracinio arešto nuobaudos taikymui, taip pat tokiu būdu išvengti administracinės nuobaudos neveiksmingumo tam tikrų pažeidėjų kategorijų atžvilgiu. Šiuo projektu siekiama nustatyti, kad administracinis areštas būtų taikomas išimtiniais atvejais tik ATPK Ypatingosios dalies straipsnių sankcijose numatytais atvejais kaip pagrindinė administracinė nuobauda, panaikinant galimybę administracinį areštą taikyti kaip alternatyvią nuobaudą.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: teisingumo ministro 2009 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. 1R-265 sudaryta darbo grupė teisės aktų projektams, susijusiems su administracinės atsakomybės instituto tobulinimu, parengti. Minėti projektai buvo svarstyti darbo grupės posėdžiuose ir jiems pritarta. Taip pat projektai pateikti derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei.

7. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Ūkio ministerija.

7.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102)

Teisės akto reguliavimo sritis: viešieji pirkimai.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: bendri Viešųjų pirkimų įstatymo ir jo pakeitimų priėmimo tikslai – suderinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų teisę su Europos Sąjungos teisės reikalavimais, siekti viešųjų pirkimų procedūrų skaidrumo, jų veiksmingumo didinimo, viešiesiems pirkimams skirtų lėšų racionalaus naudojimo, konkurencijos didinimo ir korupcijos viešuosiuose pirkimuose pasireiškimo galimybių mažinimo.

2008 m. liepos 3 d. priimto Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo tikslai – siekti operatyvesnio supaprastintų viešųjų pirkimų atlikimo, lankstesnių viešųjų pirkimų procedūrų, administracinės naštos mažinimo.

2009 m. liepos 17 d. priimto Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo tikslai – siekti didesnio viešųjų pirkimų procedūrų skaidrumo ir veiksmingumo, racialesnio viešiesiems pirkimams skirtų lėšų

naudojimo, konkurencijos didinimo, korupcijos viešuosiuose pirkimuose pasireiškimo galimybių mažinimo, elektroninių viešųjų pirkimų plėtros bei įgyvendinti Verslo aplinkos gerinimo (Saulėtekio) pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų reglamentavimo tobulinimo.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: šiuo metu galiojančio Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos: yra suderintos su Europos Sąjungos teisės reikalavimais; užtikrina viešųjų pirkimų proceso skaidrumą ir viešumą nuo pirkimų planavimo iki sutarties įvykdymo bei nustato įpareigojimą perkančiajai organizacijai kiekvienais kalendoriniais metais ne mažiau kaip 50 procentų pirkimų (pagal vertę) vykdyti elektroninėmis priemonėmis, kas sąlygoja veiksmingesnes viešųjų pirkimų procedūras, racionalesnį viešiesiems pirkimams skirtų lėšų naudojimą, konkurencijos didinimą ir korupcijos viešuosiuose pirkimuose pasireiškimo galimybių mažinimą; leidžia perkančiajai organizacijai nusistatyti lanksčiais, jos atliekamų pirkimų specifiką atitinkančias, supaprastintų pirkimų taisykles; suvienodina perkančiųjų organizacijų, veikiančių vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityje, bei kitų perkančiųjų organizacijų atliekamų supaprastintų pirkimų reglamentavimą.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių, priėmus teisės aktą, nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: šiuo metu Seime svarstomas Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2007/66/EB iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešųjų sutarčių suteikimo peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo nuostatos, Verslo aplinkos gerinimo (Saulėtekio) komisijos siūlymai dėl verslui palankesnių sąlygų, socialinių įmonių atstovų pasiūlymai patobulinti pirkimų iš socialinių įmonių reglamentavimą bei kitų suinteresuotų asmenų siūlymai dėl geresnio viešųjų pirkimų reglamentavimo. Šie įstatymo pakeitimai apima ir supaprastintų pirkimų reglamentavimą. Todėl būtinybės šiuo metu rengti naujus Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pakeitimus nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: Ūkio ministerija nuolat vykdo Viešųjų pirkimų įstatymo stebėseną ir, rengdama Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimų projektus, visada įvertina gautus pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų reglamentavimo tobulinimo. Pažymėtina, kad 2009 m. sudaryta Verslo aplinkos gerinimo komisijos (Saulėtekio komisijos) Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupė išnagrinėjo 59, iš kurių priėmė 29, pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų reglamentavimo. Šiuo metu Seime svarstomu Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projektu bei Viešųjų pirkimų įstatymą įgyvendinančių teisės aktų pakeitimų projektais Ūkio ministerija įgyvendins 12 Verslo aplinkos gerinimo (Saulėtekio) komisijos pateiktų siūlymų. Manytina, kad ir toliau Verslo aplinkos gerinimo (Saulėtekio) komisija nagrinės aktualius viešųjų pirkimų, įskaitant ir supaprastintų viešųjų pirkimų, teisinio reglamentavimo tobulinimo klausimus.

Vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 21 d. nutarimą Nr. 1353 „Dėl norminių teisės aktų, kurių stebėseną turi būti atlikta, sąrašo patvirtinimo“, kuriuo Ūkio ministerijai pavesta atlikti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) (dėl nuostatų, susijusių su supaprastintų viešųjų pirkimų vykdymu) stebėseną, Ūkio ministerijos interneto tinklapyje paskelbta informacija apie atliekamą teisės akto stebėseną. Nutarime nurodytuojų laikotarpiu Ūkio ministerija gavo keletą verslo atstovų pasiūlymų keisti Viešųjų pirkimų įstatymą ir jį įgyvendinančiuosius teisės aktus: pakeisti pirkimo vertės skaičiavimo metodiką, patikslinti mažos vertės pirkimo sąvoką; įpareigoti perkančiąsias organizacijas viešai skelbti tiekėjų pasiūlymus, informaciją apie sutarties vykdymą ir pan. Šie pasiūlymai artimiausiu metu bus svarstomi Verslo aplinkos gerinimo komisijos (Saulėtekio komisijos) Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupėje. Kartu pažymime, kad Ūkio ministerija tęs Viešųjų pirkimų įstatymo stebėseną.

7.2. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr. 1447 „Dėl Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 7-239).

Teisės akto reguliavimo sritis: investicijos.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: pagrindinis tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą – numatyti Lietuvos investicijų skatinimo bendrosios politikos tikslus, uždavinius ir priemones 2008–2013 m. laikotarpiui, nustatyti už programos priemonių įgyvendinimą atsakingas institucijas.

Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programos tikslas yra pagerinti Lietuvos investicinę aplinką ir sukurti efektyvią tiesioginių vidaus bei užsienio investicijų skatinimo sistemą, visų pirma orientuotą į ilgalaikę šalies ūkio plėtrą, ekonomikos augimą ir visuomenės gerovės didinimą. Programos uždaviniai: gerinti Lietuvos, kaip patrauklios investuoti šalies, įvaizdį; didinti darbo santykių reglamentavimo lankstumą; kurti ir tobulinti investicijų skatinimo priemonių sistemą; kurti verslui palankią mokestinę aplinką; spartinti teritorijų planavimo ir statybų dokumentų tvarkymo procesus; kurti ir plėtoti pramoninių parkų tinklą, skatinti kitų pramoninių teritorijų plėtrą.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priėmus teisės aktą pagerinta investicinė aplinka; pradėta vykdyti kryptinga investicijų skatinimo politika; sudarytos prielaidos kurti palankias teises, ekonomines, finansines ir administracines sąlygas investuoti privatų kapitalą, pritraukti į Lietuvą didelę pridėtinę vertę kuriančias plyno lauko tiesiogines užsienio investicijas į aukštas ir vidutiniškai aukštas technologijas; pradėtos kurti sąlygos viešojo ir privataus sektorių partnerystei.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių, priėmus teisės aktą, nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: šiuo metu Ūkio ministerija, siekdama pagerinti investicinę aplinką, taip pat įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189 (Žin., 2009, Nr. 33-1268), 3 lentelės 533 punktą „Parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl esamų investicijų skatinimo priemonių tobulinimo ar naujų sukūrimo, siekiant pritraukti investicijas į ūkio sritis, turinčias globalų ir ilgalaikį augimo potencialą, inovatyvias ir kuriančias didelę pridėtinę vertę, skatinančias techninę ir technologinę pažangą“, parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1447 „Dėl Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – siekiant pritraukti užsienio investicijas į Lietuvą, sudaryti sąlygas teikti paramą mažesnėms nei 20 mln. Lt investicijoms.

Šiuo metu galiojančioje Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programoje numatyta, kad atskiras programos įgyvendinimo priemonės (nurodytas programos priedo 3.2 punkte), numatomas įgyvendinti Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis, galima taikyti tik tiems investuotojams, kurie Lietuvos Respublikoje įgyvendina ne mažiau kaip 20 mln. litų, o investuojant į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą – ne mažiau kaip 5 mln. litų vertės plynojo lauko investicijų projektą. Tačiau ši nuostata riboja investicijų atėjimą į Lietuvą. Esant šiandieniniai Lietuvos ekonomikos situacijai yra ypač svarbu siekti pritraukti kuo daugiau investicijų, panaudojant valstybės biudžeto ir Europos sąjungos struktūrinės paramos lėšas. Ši nuostata taip pat įtvirtinta Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870).

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: Ūkio ministerija, siekdama paspartinti investicinį procesą ir pagerinti investicinę aplinką, nuolat vykdo investicinės aplinkos

stebėseną ir reaguodama į ekonominius pokyčius stengiasi priimti adekvačius sprendimus, susijusius su investicinės aplinkos Lietuvoje gerinimu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1570 „Dėl Investicijų patarėjų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 144-6388) sudarė Investicijų patarėjų komisiją, kurios svarbiausias uždavinys yra teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms, kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos patrauklumo užsienio investuotojams didinimo ir investicijų pritraukimo. Artimiausiu metu ši Investicijų patarėjų komisija ruošiasi pateikti savo pasiūlymus dėl investicinės aplinkos gerinimo, kurie bus integruoti į naujai rengiamą Investicijų skatinimo strategiją 2010–2020 metams, iš esmės pakeisiančią Investicijų skatinimo 2008–2013 metų programą.

7.3. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. 577 „Dėl Inovacijų versle 2009–2013 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 73-2971).

Teisės akto reguliavimo sritis: ūkio konkurencingumas ir produktyvumas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: Inovacijų versle 2009–2013 metų programa parengta siekiant sudaryti sąlygas valstybės institucijoms ir įstaigoms įgyvendinti kryptingą ir koordinuotą Lietuvos verslo inovatyvumo didinimo politiką, nustatyti inovacijų politikos įgyvendinimo tikslus, uždavinius ir priemones 2009–2013 metų laikotarpiui. Inovacijų versle 2009–2013 metų programos strateginis tikslas – pasiekti, kad Lietuvos ūkio produktyvumas ir kuriama pridėtinė vertė būtų artimi Europos Sąjungos valstybių vidurkiui. Siekiant šio tikslo iškelti trys sekantys tikslai: didinti inovacijas diegiančių įmonių dalį pramonės ir paslaugų sektoriuose; didinti aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų įmonių dalį pramonės ir paslaugų sektoriuose; didinti Lietuvos įmonių produkcijos eksporto (įskaitant išvežimą į Europos Sąjungos valstybes) mastą.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: Įgyvendinus Inovacijų versle 2009–2013 metų programą tikimasi, kad padaugės inovacijas diegiančių įmonių, padidės aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų įmonių dalis pramonės ir paslaugų sektoriuose, bus sudarytos sąlygos Lietuvos įmonių produkcijos eksportui.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių priėmus teisės aktą nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: būtinybės tobulinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. birželio 3 d. nutarimą Nr. 577 nėra.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų institucijų pastabų ir pasiūlymų negauta.

8. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Vidaus reikalų ministerija.

8.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimas Nr. 966 „Dėl pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4649; 2008, Nr. 109-4159).

Teisės akto reguliavimo sritis: pramoninių avarių prevencija.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 966 „Dėl Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų patvirtinimo“ siekiama suderinti Lietuvos Respublikos teisės normas su Europos Sąjungos teise, užtikrinti pramoninių avarių prevenciją.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: priėmus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimą Nr. 966 „Dėl Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo

nuostatų patvirtinimo“ Lietuvos Respublikos teisės normos buvo suderintos su Europos Sąjungos teise, išskyrus 6 punkte minimas nuostatas, susijusias su Europos Bendrijų Komisijos 2009 m. lapkričio 3 d. oficialiu pranešimu apie pažeidimą Nr. 2009/2284, užtikrinta pramoninių avarių prevencija.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių priėmus teisės aktą nebuvo.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: Iki 2009 metų pabaigos turėtų būti priimtas Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo pakeitimo įstatymas (toliau – Civilinės saugos įstatymas), įsigaliosiantis nuo 2010 m. sausio 1 d. Civilinės saugos įstatyme bus įtvirtintos 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos direktyvos 96/82/EB dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarių pavojaus kontrolės, su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008, sąvokos „didelė pramoninė avarija“, „pavojingasis objektas“, „pavojingoji medžiaga“, „veiklos vykdytojas“ ir nurodoma, kad didelių pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo tvarką nustato Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Siekiant užtikrinti sklandų Civilinės saugos įstatymo įgyvendinimą ir išvengti jo nuostatų dubliavimo Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatuose, taip pat įgyvendinant Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870), 3 dalies I skyriaus 9 punktą, kuriuo Vyriausybė numato įkurti regionus ir apskričių funkcijas perduoti savivaldybėms ir panaikinti apskritis, ir 4 dalies 139 punkto nuostatą – sukurti dviejų lygių – valstybės ir savivaldybių – bendro valdymo nelaimių atvejais civilinės saugos ir gelbėjimo sistemą, galiojantys Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai turės būti keičiami.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 1-350 „Dėl naujos redakcijos Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo priemonių plano vykdymo kontrolės“ patvirtintame Civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo priemonių plane numatyta, kad Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai būtų pakeisti iki 2010 m. kovo 1 d.

Galiojantys Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai taip pat neviseškai tiksliai įgyvendina Direktyvos nuostatas. 2009 m. lapkričio 3 d. Europos Bendrijų Komisijos oficialiame pranešime Nr. 2009/2284, persiųstame Europos teisės departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Lietuvos nuolatinės atstovybės Europos Sąjungoje 2009 m. lapkričio 3 d. raštu Nr. BE2 2-1108, informuojama apie Komisijos nuomonę, kad Direktyvos 14 straipsnio 2 dalis, 20 straipsnis ir Direktyvos I priedas į Lietuvos teisę perkeltas netinkamai.

Šiuo metu jau rengiamas Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų pakeitimo projektas, kuriame bus atsižvelgta ir į Europos Bendrijų Komisijos 2009 m. lapkričio 3 d. oficialiame pranešime apie pažeidimą Nr. 2009/2284 pateiktas pastabas. Minėtas nuostatų pakeitimo projektas bus pateiktas Vidaus reikalų ministerijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei jų reglamentų nustatyta tvarka.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: nėra.

9. Teisės akto stebėseną atlikusi institucija: Žemės ūkio ministerija.

9.1. Teisės akto pavadinimas: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymas (Žin., 2002, Nr. 72-3009; 2008, Nr. 81-3174).

Teisės akto reguliavimo sritis: Įstatymu reglamentuojami Lietuvos Respublikos valstybės ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui, maisto ūkiui ir kaimo plėtrai įgyvendinimo principai, priemonės bei administravimas.

Tikslas, kurio buvo siekiama priimant teisės aktą: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo pakeitimo įstatymo projekto tikslas buvo nustatyti žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos tikslus, Lietuvos Respublikos valstybės, Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui, maisto ūkiui ir kaimo plėtrai (toliau – valstybės ir Europos Sąjungos parama) įgyvendinimo principus, valstybės ir Europos Sąjungos paramos priemonės, šias priemones ir žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politiką įgyvendinančias ir žemės ūkio, maisto ūkio bei žemės ūkio, maisto ūkio oficialiąją statistiką ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registrą tvarkančias valstybės ir savivaldybių institucijas, įstaigas ir kitus juridinius asmenis.

Priėmus teisės aktą pasiekti tikslai: tikslai įgyvendinti.

Neigiamos pasekmės priėmus teisės aktą: neigiamų pasekmių nebuvo, tačiau taikant įstatymą iškilo tam tikrų nesklaidumų. Pavyzdžiui, Įstatymo 2 straipsnio 21 dalyje sąvoka „žemės ūkio veikla“ neapima maisto produktų gamybos iš savo ūkyje pagamintų žemės ūkio produktų. Tikslintinos ir „kaimo bendruomenės“, „žemės ūkio produktų“ sąvokos. Taip pat tikslintinas Įstatymo sąvokų sąrašas ir jis papildytinas „žemės ūkio produktų perdirbimo“, „Lietuvos kaimo plėtros tinklo“ sąvokomis.

Pasiūlymai dėl teisės akto tobulinimo: atsižvelgiant į praktikoje iškilusias problemas taikant Įstatymą, yra parengtas ir Vyriausybės 2009 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1438 nuspręstas pateikti Lietuvos Respublikos Seimui Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 2, 4, 5, 7, 8, 9, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas.

Suinteresuotų institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai: suinteresuotų institucijų pastabų ir pasiūlymų negauta.